

การปรับโครงสร้างและแนวทางการเตรียมกำลังของ
หน่วยทหารม้าให้สอดคล้องกับปัญหาความมั่นคง
ในสถานการณ์ปัจจุบัน

โดย

พลตรีทัตเทพ รอดจิตต์
ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ เอกชน และการเมือง รุ่นที่ 7
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2556 – 2557

บทคัดย่อ

เรื่อง การปรับโครงสร้างและแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าให้สอดคล้องกับปัญหาความมั่นคงในสถานการณ์ปัจจุบัน

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พล.ต.ทัตเทพ รอดจิตต์ **หลักสูตร** วปม. **รุ่นที่** 7

ปัจจุบัน หน่วยทหารมีความสำคัญในการกิจการบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะหน่วยทหารม้า เนื่องจากเป็นหน่วยที่มียุทธโศปกรณ์บางประเภทมีความเหมาะสมในการใช้ในการกิจการบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนกำลังพลมีความชำนาญในการใช้ยานพาหนะที่จำเป็นสำหรับภารกิจดังกล่าว และเนื่องจากแนวโน้มการเกิดสาธารณภัยมีความถี่ และความรุนแรงมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมการในด้านการปรับโครงสร้างและแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้า ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การกิจการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในอนาคตที่กองทัพบกจะต้องเผชิญ โดยเฉพาะการใช้กำลังหน่วยทหารม้าสำหรับกิจการบรรเทาสาธารณภัย และเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าของกองทัพบก ให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องเผชิญ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยทหารม้า ให้สามารถปฏิบัติการที่เสี่ยงภัยคุกคามของประเทศในอนาคตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยนี้เฉพาะการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าในกองทัพบก สำหรับการกิจการใช้กำลังในการบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งผู้วิจัยได้มีประสบการณ์การทำงานในด้านดังกล่าวมากกว่า 30 ปี โดยจะศึกษาและวิเคราะห์จากภารกิจที่ต้องปฏิบัติ โดยศึกษาจากนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการ และเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหของกองทัพสหรัฐอเมริกา กองทัพเยอรมัน กองทัพจีน และกองทัพฟิลิปปินส์ โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่ากองพันทหารม้าทุกประเภทควรมี 1 กองร้อยบรรเทาสาธารณภัยพร้อมยุทธโศปกรณ์อยู่ในอัตราการจัดและยุทธโศปกรณ์ พร้อมจัดให้มีการฝึกความชำนาญให้กับหน่วยดังกล่าว โดยมีข้อเสนอแนะให้ กองทัพบกนำผลการวิจัยที่ได้ไปศึกษาต่อเพื่อกำหนดให้เป็นรูปแบบที่ดียิ่งขึ้น ตลอดจนหารือกับหน่วยงาน และเหล่าทัพอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจะส่งผลให้การปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำนำ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภารกิจการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในอนาคตที่กองทัพจะต้องเผชิญ โดยเฉพาะการใช้กำลังหน่วยทหารม้าสำหรับภารกิจการบรรเทาสาธารณภัย และเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าของกองทัพก ให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องเผชิญ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยทหารม้า ให้สามารถปฏิบัติภารกิจที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามของประเทศในอนาคตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเหล่าทัพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาสาธารณภัย ในการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าในภารกิจการบรรเทาสาธารณภัย ให้สามารถปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พลตรี

(ทัตเทพ รอดจิตต์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปม. รุ่นที่ 7

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550	4
พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551	5
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2555 – 2559	7
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2556 – 2560	8
นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ	11
พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550	12
แผนพัฒนากองทัพบก พ.ศ. 2555 – 2559	13
แผนแม่บทพัฒนาเหล่าทหารม้า พ.ศ.2555 – 2559	15
บทที่ 3 สภาพปัจจุบันของหน่วยทหารม้า	18
ประเทศไทยกับภัยพิบัติ	18
ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในปัจจุบันที่กองทัพบกมีส่วน ในการแก้ไขปัญหา	27

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 แนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าให้สอดคล้องกับปัญหา	
ความมั่นคงในสถานการณ์ปัจจุบัน	31
กรอบภารกิจ และพื้นที่ปฏิบัติการของหน่วยทหารม้า	31
ที่ตั้งและยุทธโศปกรณ์หน่วยทหารม้า	37
การใช้หน่วยทหารม้าของกองทัพต่างประเทศในการบรรเทาสาธารณภัย	46
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	54
สรุป	54
ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

สารบัญแนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2-1 แผนผังโครงสร้างการบริหารจัดการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	13
4-1 การจัดกองพลทหารม้าที่ 1	33
4-2 การจัดกองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์	33
4-3 การจัดกองพลทหารม้าที่ 3	34
4-4 การจัดกรมทหารม้า	34
4-5 การจัดกองพันทหารม้าบรรทุกลูกปืน	35
4-6 การจัดกองพันรถถัง	36
4-7 การจัดกองพันทหารม้าลาดตระเวน	36
4-8 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1	37
4-9 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 2	37
4-10 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.สระบุรี 1	38
4-11 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.สระบุรี 2	38
4-12 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.สระบุรี 3	39
4-13 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.สระบุรี 4	39
4-14 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.กาญจนบุรี	40
4-15 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.เพชรบูรณ์	40
4-16 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.อุดรธานี	41
4-17 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.น่าน	41
4-18 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.แพร่	42
4-19 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.พิษณุโลก	42
4-20 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.นครราชสีมา	43
4-21 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.ร้อยเอ็ด	43
4-22 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.ขอนแก่น	44
4-23 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.ปราจีนบุรี	44
4-24 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช	45

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
4-25 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.ปัตตานี	45
4-26 อุทกภัยในเยอรมัน	46
4-27 การใช้ยุทโธปกรณ์ทางทหารเข้าช่วยเหลือประชาชนของกองทัพเยอรมัน	47
4-28 การใช้ยานพาหนะทางทหารเข้าช่วยเหลือประชาชนของกองทัพเยอรมัน	47
4-29 การใช้ยานพาหนะทางทหารขนย้ายกระสอบทรายเพื่อสร้างแนวคันกั้นน้ำ	48
4-30 แนวคันกั้นน้ำที่ถูกรังด้วย Big Bag และกระสอบทราย	48
4-31 ทหารเยอรมันในระหว่างการช่วยสร้างแนวคันกั้นน้ำ	48
4-32 ยุทโธปกรณ์พิเศษของ Technische Hilfswerk – THW	49
4-33 ความเสียหายที่เกิดจากพายุเฮอริเคนแคทริน่าในสหรัฐอเมริกา	50
4-34 การส่งกำลังทหารเข้าช่วยเหลือประชาชนของกองทัพสหรัฐ	50
4-35 การแจกจ่ายเครื่องบริโภคน้ำให้กับประชาชนในศูนย์พักพิงของกองทัพสหรัฐ	51
4-36 การใช้ยุทโธปกรณ์ทางทหารขนย้ายเครื่องจักร และสิ่งของ	51
4-37 การสนับสนุนทางการแพทย์จากกองกำลังป้องกันชาติ (National Guard)	51
4-38 การสนับสนุนอุปกรณ์ทางการแพทย์จากกองกำลังป้องกันชาติ	52
4-39 การช่วยอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เสี่ยง (กองทัพจีน)	52
4-40 การสนับสนุนการขนย้ายเครื่องอุปโภคบริโภคโดยยุทโธปกรณ์ทางทหาร	53
4-41 การสนับสนุนเครื่องบริโภคน้ำ และการบริการทางการแพทย์ (กองทัพจีน)	53
5-1 ย่านการปฏิบัติการทางทหาร	55
5-2 วิกฤตการอุทกภัยในประเทศเยอรมัน หัวง มี.ย.56	56
5-3 วิกฤตการพายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยนในประเทศฟิลิปปินส์ หัวง พ.ย.56	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน ปัญหาความมั่นคงที่ประเทศทั้งหลายต้องเผชิญนั้นมีอยู่หลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความมั่นคงแห่งดินแดน การแพร่กระจายของอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง การทำลายสิ่งแวดล้อม ภัยธรรมชาติ วิกฤตการณ์พลังงาน การพัฒนาเศรษฐกิจ ความยากจน และการก่อการร้ายซึ่งใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ และต่อรอง ตลอดจนเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมที่กลายเป็นประเด็นทางการเมือง เป็นผลให้ปัญหาความมั่นคงมีความอ่อนไหวและท้าทายต่อการดำเนินนโยบายของรัฐเป็นอย่างมาก ประเด็นความมั่นคงแห่งชาติที่รัฐต่างๆ ต้องคำนึงถึงและทำการประเมินจึงมีความซับซ้อนและความละเอียดอ่อนมากขึ้น

สถานการณ์ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศไทยนั้น เป็นลักษณะผสมผสานระหว่าง ปัญหาและภัยความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาและภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อน และมีความหลากหลายเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชน และประเทศโดยรวม ในช่วงที่ผ่านมา เป็นการดำเนินงานแก้ไขปัญหาและภัยความมั่นคงรูปแบบเก่าที่เป็นเรื่องของการทหาร ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงและโอกาสในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนเป็นหลัก เช่น การสู้รบตามแนวชายแดน และความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดน เป็นต้น ขณะที่ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่เป็นเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ได้เกิดขึ้นทั้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนและขยายพื้นที่ครอบคลุมไปถึงจังหวัดชั้นใน ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติและทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมี “การปรับโครงสร้างและแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าให้สอดคล้องกับปัญหาความมั่นคงในสภาวะการณ์ปัจจุบัน” จากการศึกษาที่พื้นที่การสู้รบเปลี่ยนจากการสู้รบตามแนวชายแดน มาสู่พื้นที่การสู้รบในเมือง หรือที่เราเรียกกันว่า “ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” ตลอดจน “ภารกิจทางทหารนอกเหนือการสงคราม (Military Operations Other Than War (MOOTW))” ที่หน่วยทหารจะต้องเข้าไปช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในเหตุการณ์ภัยธรรมชาติต่างๆ อาทิ อุทกภัย วาตภัย

อัครกิจ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าสถาบันทหารเป็นสถาบันหลักในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของ ประเทศ และเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในด้านกำลังพลและยุทธโศปกรณ์

การปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียม กำลังของหน่วยในกองทัพบก เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับภารกิจที่ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบจากการ ระบบดั้งเดิมไปเป็นอย่างมาก เนื่องจากการปฏิบัติดังกล่าวเป็นการปฏิบัติที่ใช้กำลังพล และ ยุทธโศปกรณ์ที่แตกต่างจากการระบบดั้งเดิม ซึ่งหน่วยรบหลักของกองทัพบกจัดจากเหล่าทหารราบ และเหล่าทหารม้า สำหรับการปรับเปลี่ยนของเหล่าทหารราบนั้น กองทัพบกได้ดำเนินการมาเป็น ลำดับ แต่สำหรับในส่วนของเหล่าทหารม้าได้ดำเนินการแล้วมาเป็นบางส่วน แต่ยังไม่ครบ องค์กรประกอบ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาลงในรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง และกำหนดเป็นกรอบ แนวคิดในการพัฒนาหน่วยให้เหมาะสม และมีความพร้อมในการเข้าปฏิบัติการกิจได้อย่างมี ประสิทธิภาพสูงสุด โดยจะต้องศึกษาในหลายประเด็น ดังนี้

1. ภารกิจที่ต้องปฏิบัติ โดยศึกษาจากยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ นโยบายการ แก้ไขปัญหาความมั่นคงของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) นโยบาย เตรียมพร้อมแห่งชาติ และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยสังเขปเฉพาะภารกิจการบรรเทาสาธารณภัย
2. การจัดหน่วยในด้านกำลังพล อาวุธ ยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร และยุทธโศปกรณ์ พิเศษ
3. การฝึกเตรียมกำลังในรูปแบบต่างๆ อาทิ การป้องกันชายแดนภายใต้กรอบความ ร่วมมือของประชาคมความมั่นคงอาเซียน การปฏิบัติภายใต้ความขัดแย้งระดับต่ำ การปฏิบัติเป็น ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน การบรรเทาสาธารณภัย
4. การศึกษาระบบองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะต้องปฏิบัติงานร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภารกิจการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในอนาคตที่กองทัพบกจะต้องเผชิญ โดยเฉพาะการใช้กำลังหน่วยทหารม้าสำหรับภารกิจการบรรเทาสาธารณภัย
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของ หน่วยทหารม้าของกองทัพบก ให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องเผชิญ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยทหารม้า ให้สามารถ ปฏิบัติภารกิจที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามของประเทศในอนาคตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าในกองทัพบก สำหรับภารกิจการใช้กำลังในการบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งผู้วิจัยได้มีประสบการณ์การทำงานในหน่วยทหารม้ามากกว่า 30 ปี และได้ปฏิบัติภารกิจในหลากหลายรูปแบบ อาทิ การป้องกันประเทศ การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชนในเหตุสาธารณภัยต่างๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยจะศึกษาและวิเคราะห์จากภารกิจที่ต้องปฏิบัติ โดยศึกษาจากยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ นโยบายการแก้ไขปัญหาความมั่นคงของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) นโยบายเตรียมพร้อมแห่งชาติ เอกสารการวิจัยที่มีอยู่เดิม บทวิเคราะห์เกี่ยวกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงในสถานการณ์ปัจจุบัน และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสบการณ์ของผู้วิจัย และเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหาของกองทัพสหรัฐอเมริกา กองทัพเยอรมัน และกองทัพจีน นำมาดำเนินการกำหนดแนวคิดในการปรับปรุงโครงสร้างจัดหน่วยทหารม้า และรูปแบบการฝึกเตรียมกำลังให้พร้อมเผชิญกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบสถานการณ์ความมั่นคงในอนาคตและภารกิจการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในอนาคตที่กองทัพบกจะต้องเผชิญ โดยสังเขปในส่วนของกำลังหน่วยทหารม้า
2. ได้แนวทางการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าของกองทัพบก ให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องเผชิญ
3. ได้แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยทหารม้า ให้สามารถปฏิบัติภารกิจที่ต้องเผชิญในอนาคตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจำเป็นต้องทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย เพื่อให้สามารถทำการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสมบูรณ์ที่สุด โดยต้องตอบประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในปัจจุบันที่ประเทศไทยเผชิญคืออะไร และภัยคุกคามอะไรที่กองทัพบกมีส่วนเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการใช้หน่วยทหารม้า
2. โครงสร้างหน่วยทหารม้าในปัจจุบันเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงให้เป็นอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง
3. แนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าในปัจจุบันเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไรเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการเตรียมกำลังเข้าแก้ไขปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงในปัจจุบัน

โดยกรอบเนื้อหาจะเริ่มศึกษาจากการวิเคราะห์สภาพภัยคุกคามต่อความมั่นคงในปัจจุบันที่ประเทศไทยเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะศึกษาต่อในประเด็นภัยคุกคามที่กระทรวงกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาความมั่นคง โดยสังเขปในส่วนของการใช้กำลังหน่วยทหารม้า เมื่อทราบถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงที่หน่วยทหารม้ามีส่วนในการแก้ปัญหา จะศึกษาต่อไปถึงความเหมาะสมของโครงสร้าง และระบบการเตรียมกำลัง ไม่ว่าจะเป็นการฝึกความพร้อมให้กับกำลังพล ตลอดจนการเตรียมยุทธโศปกรณ์ที่ประสานสอดคล้อง ซึ่งศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดหลักการสำคัญในด้านการป้องกันประเทศ ไว้ดังนี้

มาตรา 1 ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้

มาตรา 2 ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็น
ประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลฯ

มาตรา 8 องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะ
ละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้

มาตรา 10 พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย

มาตรา 77 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ไว้ดังนี้ “รัฐต้องพิทักษ์
รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัด
ให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยจำเป็น และเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษา
เอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ”

พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 มาตรา 8

พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 มาตรา 8 ได้กำหนด
อำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ไว้ดังนี้

1. พิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอก
และภายในราชอาณาจักร ปราบปรามการกบฏและการจลาจล โดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือตามที่มีกฎหมายกำหนด

2. พิทักษ์รักษา ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของ
สถาบันพระมหากษัตริย์

3. ปกป้อง พิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงตลอดจน
สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการ
ช่วยเหลือประชาชน

4. ศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงาน
ทหารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และด้านกิจการอวกาศเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ

5. ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความ
มั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามมติ
คณะรัฐมนตรีในการดำเนินการ กระทรวงกลาโหมอาจมอบหมายให้ส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม
หรือหน่วยงานอื่นในกำกับของกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ดำเนินการก็ได้หรืออาจร่วมงาน ร่วมทุน

หรือดำเนินการกับภาคเอกชนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็ได้ และมาตรา 19 ได้กำหนดหน้าที่ของกองทัพบก ซึ่งเป็นส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม ไว้ว่า “กองทัพบกมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบก การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพบกตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ”

จากบทบัญญัติทั้งสองแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหม และกองทัพบก จะเห็นได้ว่ากระทรวงกลาโหม ไม่ได้มีหน้าที่เฉพาะในเรื่องการป้องกันประเทศเพียงอย่างเดียว แต่กฎหมายยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ครอบคลุมภารกิจอื่นด้วย ทั้งการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงการป้องกัน และแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ การช่วยเหลือประชาชน และการปฏิบัติอื่นที่ไม่ใช่การรบ อาทิ การสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเสพติด การแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยเข้าเมืองผิดกฎหมาย การสกัดกั้นการลักลอบขนย้ายสินค้าการเกษตร ฯลฯ ในการดำเนินการภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมดังกล่าว จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์มูลฐานด้านการป้องกันประเทศ เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงของชาติในส่วนของกระทรวงกลาโหมจำเป็นต้องเกี่ยวข้อง โดยต้องการให้ประเทศมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามทางทหาร สถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขดำรงอยู่อย่างมั่นคงประเทศและประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ สถานการณ์ภายในประเทศมีความสงบเรียบร้อย ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข พลังอำนาจแห่งชาติทุกด้านมีความพร้อมในการป้องกันประเทศร่วมกัน ประชาคมอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รวมทั้งประเทศมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมระหว่างประเทศ ซึ่งนโยบายทั่วไปของกระทรวงกลาโหมยังได้กำหนดไว้ดังนี้

1. กองทัพต้องมีโครงสร้างที่เหมาะสม กะทัดรัด ทันสมัย มีความสมดุลระหว่างหน่วยปฏิบัติกับหน่วยควบคุมบังคับบัญชา พร้อมรองรับภารกิจและสภาพแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยการขยายหน่วยหรือจัดตั้งหน่วยใหม่จะต้องมีเหตุผลรองรับชัดเจน

2. พัฒนางานด้านกำลังพลให้สอดคล้องกับโครงสร้างกองทัพและสามารถตอบสนองการปฏิบัติการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบข้าราชการพลเรือนกลาโหมให้สามารถนำมาใช้ในกระทรวงกลาโหมได้อย่างเป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ

3. ให้เพิ่มเติมการฝึกที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการอื่นๆ ของทหาร เช่น การฝึกบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2555 – 2559

เมื่อผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2555 - 2559 ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้มีการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติไว้ดังนี้

1. การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ
2. การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืน ของสถาบันหลักของชาติ
3. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
4. ความเจริญเติบโตของชาติ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเป็นปึกแผ่นท่ามกลาง ความหลากหลายของสังคม
5. ความปลอดภัย ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน การมีเกียรติและศักดิ์ศรี ของความเป็นมนุษย์
6. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิเหนือทรัพยากรธรรมชาติ
7. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในประชาคมอาเซียน
8. ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ
9. การมีเกียรติและศักดิ์ศรีของชาติ ในประชาคมระหว่างประเทศ

สภาความมั่นคงแห่งชาติ ยังได้ให้ความสำคัญเร่งด่วนกับความมั่นคงที่เป็นหลักของประเทศ ได้แก่ การรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปลูกฝังให้คนในชาติมีจิตสำนึกในการพิทักษ์รักษาสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย และการเร่งนำสันติสุขและความปลอดภัยกลับมามีขึ้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับความมั่นคงโดยทั่วไป ได้แก่ การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ความมั่นคงบริเวณชายแดน การปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ภัยยาเสพติด ภัยการทุจริตคอร์รัปชัน ความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านความมั่นคง การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติ ความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน ความมั่นคงทางอาหาร การรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน การสร้างความพร้อมของประเทศในการสนับสนุนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน รวมทั้งความสัมพันธ์กับนานาประเทศอย่างมีเอกภาพ รอบคอบ และมีดุลยภาพ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหม ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศทั้งการเตรียมกำลังกองทัพและการสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ การใช้ศักยภาพกองทัพสนับสนุนประเทศ ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาประเทศ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบของสหประชาชาติ

ทั้งนี้ รัฐบาลยังได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัย ภัยจากการสู้รบและการสงคราม รวมทั้งภัยจากการก่อการร้าย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมทั้งกระทรวงกลาโหมจะต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรและวิชาการ โดยอาศัยความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการวางระบบการแจ้งเตือนภัย ระบบการอพยพประชาชน ระบบการกักกัน ระบบการให้ความช่วยเหลือ และระบบการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัย รวมทั้งมีแผนและการฝึกซ้อมเพื่อรองรับการป้องกันภัย การบรรเทาภัย การระงับภัย และการฟื้นฟูภายหลังการเกิดภัย โดยกำหนดให้กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินอันเนื่องมาจากภัยจากการสู้รบ และการสงคราม รวมทั้งสนับสนุนการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินอันเนื่องมาจากสาธารณภัยและภัยจากการก่อการร้าย โดยระบุไว้ในนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2556 – 2560

สภาความมั่นคงแห่งชาติได้ประเมินว่า ในระยะต่อไป ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของประชาชนและทุกภาคส่วนในชาติให้พร้อมเผชิญสถานการณ์ปัญหาและภัยที่อาจเกิดขึ้น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่จังหวัดจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่และสัมพันธ์เชื่อมโยงใกล้ชิดกับมิติต่างๆ รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวมสูงขึ้น จึงทำให้ไม่อาจป้องกันแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางและวิธีการมองปัญหาแบบแยกส่วนหรือแยกมิติได้ดังในอดีต ประกอบกับประเทศต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในระดับพื้นที่ ดังนั้นสถานการณ์ปัญหา และภัยความมั่นคงที่สำคัญจำแนกเป็น 2 ส่วน โดยพิจารณาจากลักษณะของปัญหา และภัยคุกคามที่มีจุดเน้นในแต่ละส่วน ดังนี้

1. ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า ซึ่งมีจุดเน้นความมั่นคงแบบเดิม (Traditional security) โดยมีปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งยังจะส่งผลกระทบต่อไป ในอนาคต ได้แก่

- 1.1 การสู้รบตามแนวชายแดน
- 1.2 การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง
- 1.3 ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน
- 1.4 การลักลอบค้าอาวุธสงคราม

2. ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งมีจุดเน้นความมั่นคงที่ไม่ใช่แบบเดิม (Non-traditional security) เป็นภัยคุกคามที่มีความสลับซับซ้อน เชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายนอกประเทศกับปัจจัยภายในประเทศ และเมื่อประเทศไทยต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 พบว่าปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย

2.1 ยาเสพติด เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่มีความรุนแรงมากที่สุดในปัจจุบัน ไม่ว่าจะมองในแง่ของขอบเขตพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดที่ครอบคลุมเกือบทั้งประเทศ มีจำนวนผู้เสพยาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีอัตราการขยายตัวของการค้าและเครือข่ายที่รวดเร็ว มีการผลิตและลักลอบนำเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมาก และมีผลกระทบทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมในระยะยาว

2.2 แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย มักก่อให้เกิดปัญหาในหลายพื้นที่ และมีการรวมตัวกันขยายเป็นชุมชน นำไปสู่ปัญหาชุมชนแออัด การก่ออาชญากรรม การค้าและเสพยาเสพติด การแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรง และการเกิดทารกไร้สัญชาติ ซึ่งบุตรของแรงงานต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย จะมีความอ่อนไหวด้านมนุษยชน ซึ่งอาจเป็นประเด็นระหว่างประเทศในอนาคต รวมทั้งกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่แอบแฝงเข้ามาเคลื่อนไหวกิจการเมืองต่อต้านรัฐบาลของประเทศตน ย่อมส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอนาคต

2.3 ความมั่นคงในพื้นที่ จชต. ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการเคลื่อนไหวของกระแสอัตลักษณ์นิยม ที่กลุ่มคนส่วนน้อยเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องทรัพยากร วิถีชีวิต และวัฒนธรรม ซึ่งตราบไคที่รัฐหรือสังคมไม่ปรับเปลี่ยนวิถีคิดที่มองว่า ให้คนส่วนน้อยต้องปรับตัวเข้าหาสังคมส่วนใหญ่ และเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนไม่ลดระดับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

2.4 การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม กำลังเป็นปัญหาสำคัญที่คุกคามความเป็นอยู่ของมนุษย์ และคาดว่าจะมีมากขึ้นในอนาคต จากการขาดเอกภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง จนเกิด

ภาวะเสื่อมโทรมของธรรมชาติ และเสี่ยงต่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนภาวะการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

2.5 สาธารณภัยขนาดใหญ่ ส่งผลเสียหายร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ภัยธรรมชาติมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ

2.6 โรคระบาด นับวันจะมีมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตจำนวนมากในหลายปีที่ผ่านมา

2.7 การก่อการร้าย ซึ่งปัจจุบันถูกยกระดับให้เป็นภัยคุกคามระดับโลก เป็นภัยคุกคามที่อยู่ใกล้ตัว อาจเกิดขึ้นที่ใดก็ได้ ถือเป็นภัยคุกคามที่ทำลายอำนาจอรัฐ และเป็นปัญหาข้ามชาติที่สำคัญที่ส่งผลต่อความมั่นคงของภูมิภาค

2.8 อาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การค้าอาวุธ การค้ามนุษย์ การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่มีอาจแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้น เป็นปัญหาข้ามชาติ และมีแนวโน้มจะมีความรุนแรง และความสลับซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ ที่สำคัญปัญหายังเกี่ยวข้องกับหลายประเทศอย่างเป็นระบบ และทันสมัย ไม่มีประเทศใดสามารถแก้ไขปัญหาได้ลำพัง

จากภัยคุกคามทั้งสองประเภท ส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคงจะต้องทำงานที่หนักขึ้นเป็นสองเท่าหรือมากกว่า จะต้องหม่อมองที่กว้างขวาง รอบรู้ มองปัญหาอย่างองค์รวม และรวมไปถึงการตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เพราะความเกี่ยวเนื่องและความเกี่ยวพันของปัญหาต่าง ๆ ที่ ถูกนำมาร้อยเข้าด้วยกันก่อให้เกิดภัยคุกคามใหม่ ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยในส่วนของภัยคุกคามนั้น ยังสามารถจำแนกได้ตามพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อภัยคุกคามดังนี้

พื้นที่จังหวัดชั้นใน ปัญหาที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชั้นใน ระยะต่อไปมีทั้งปัญหาที่ขยายตัวมาจากพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ชายฝั่งทะเลกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากพื้นที่จังหวัดชั้นใน ซึ่งมีแนวโน้มก่อผลกระทบต่อความมั่นคงของคน ชุมชนและความมั่นคงของประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะ ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งในสังคม สาธารณภัยขนาดใหญ่ และ โรคระบาด

พื้นที่จังหวัดชายแดน ปัญหาที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ระยะต่อไป มีทั้งปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ และหลายปัญหาได้ขยายตัวเข้าสู่พื้นที่จังหวัดชั้นในอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย การสู้รบตามแนวชายแดน ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง การค้าอาวุธสงคราม การกำหนดสถานะบุคคล ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อ แนวเขตแดน สาธารณภัยขนาดใหญ่ โรคระบาดตามแนวชายแดน
อาชญากรรมข้ามชาติ

พื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเล ปัญหาที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่
ชายฝั่งทะเลระยะต่อไป มีลักษณะเช่นเดียวกับพื้นที่จังหวัดชายแดน แต่แตกต่างกันในเงื่อนไข
และสภาพของปัญหา ประกอบด้วย ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง
ทางเรือ การค้าอาวุธสงครามทางเรือสินค้าและเรือประมง ยาเสพติดในจังหวัดที่เป็นท่าเรือประมง
ความขัดแย้งในกลุ่มประมงชายฝั่ง กับกลุ่มประมงน้ำลึก การลักลอบค้ำน้ำมันเถื่อน การก่อการร้าย
และอาชญากรรมข้ามชาติ

นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน
ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัย ภัยจากการสู้รบและการสงคราม รวมทั้งภัยจากการก่อการร้าย
โดยนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อบริหาร
จัดการภัยแต่ละประเภทด้วย ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกัน
จัดเตรียมทรัพยากรในการดำเนินการ ประกอบด้วย

1. การประเมินสถานการณ์ เป็นสิ่งที่คาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทาง
ในการป้องกันและบรรเทาภัยต่างๆ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะ ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพล
เรือนจังหวัดจะต้องมีแผนของจังหวัด โดยประสานกับส่วนราชการภายในจังหวัด

2. การพัฒนาระบบฐานข้อมูล จะต้องมีการวางระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่สามารถ
เรียกใช้ได้และเป็นข้อมูล ในการบริหารสั่งการกันโดยตรง ซึ่งจะต้องทราบว่า มีทรัพยากรใดบ้างที่อยู่
ในพื้นที่ของตนเองและพื้นที่ใกล้เคียง โดยจะต้องเป็นข้อมูลที่ทันสมัย

3. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ โดยใช้ทรัพยากรทุกอย่างให้เป็นประโยชน์
ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องกระทำ จะส่งผลให้การบริหารจัดการดี ซึ่งการมีส่วนร่วมยังถือเป็นหัวใจ
ของการสร้างความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา

4. การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และ จิตสำนึกในการระวังป้องกันภัยพิบัติที่อาจจะ
เกิดขึ้นเป็นการสร้างการเรียนรู้ผ่านสื่อของรัฐได้อย่างไร และมีส่วนร่วมในการแจ้งเตือนให้พี่น้อง
ประชาชนได้รับทราบด้วย

5. ระบบการติดต่อสื่อสารที่แน่นอนในระหว่างที่เกิดเหตุการณ์ ซึ่งจะต้องมีการ
เตรียมการอุปกรณ์สนับสนุนต่างๆ เพราะระบบการติดต่อสื่อสารเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยทำให้ผ่านพ้น
วิกฤติไปได้

6. การชักซ้อม เมื่อมีการคิดวางแผนปฏิบัติแล้วจะต้องมีการชักซ้อม เพื่อตรวจสอบความพร้อมในการดำเนินการ

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการสาธารณภัย จึงได้ตรา พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการสาธารณภัยซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2550 เป็นต้นมา โดยยกเลิก พ.ร.บ. ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522 และ พ.ร.บ.ป้องกัน และระงับอัคคีภัย พ.ศ.2541 ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการตาม พ.ร.บ.การปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2548 และ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2545 ซึ่งได้ตั้ง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ให้มีภารกิจหลักในการดำเนินการป้องกันบรรเทา ฟื้นฟู สาธารณภัยและอุบัติภัย สำคัญสำคัญของ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 สรุปได้ดังนี้

1. ขอบเขตการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยครอบคลุมสาธารณภัยทุกประเภท โดยได้มีการกำหนดคำนิยามของสาธารณภัย และภัยด้านความมั่นคง ไว้อย่างชัดเจน (มาตรา 4)

2. การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ดำเนินการโดยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) ซึ่งมีกรรมการทั้งหมด 23 คน มี นรม. หรือ รอง นรม. ซึ่ง นรม. มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และมี ปล.กท., ผบ.ทสส., ผบ.ทบ., ผบ.ทร. และ ผบ.ทอ. เป็นกรรมการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และได้กำหนดบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและผู้เกี่ยวข้อง ในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น (มาตรา 6 และมาตรา 7)

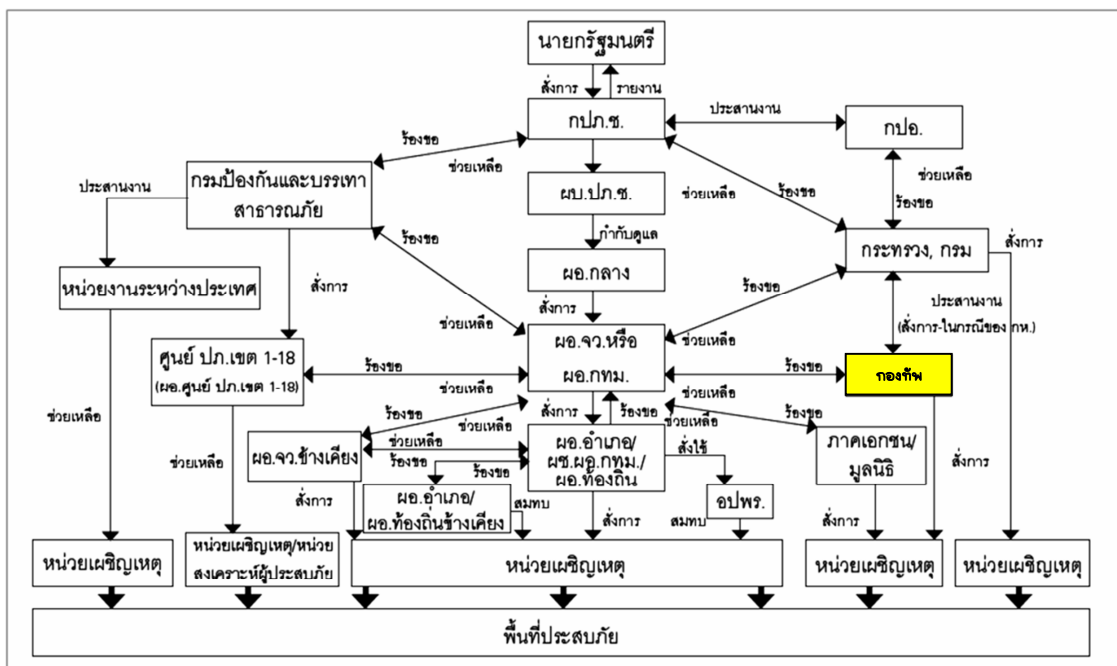
3. กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ (มาตรา 11)

4. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดให้มีการจัดทำแผน 3 ระดับ คือ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง คณะกรรมการ ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ และมี ผบ.มทบ. หรือ ผบ.จทบ. เป็นกรรมการ สำหรับ การจัดทำแผนป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครนั้น ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน กรรมการ โดยให้แต่งตั้งผู้แทน กท. และผู้แทนสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา เป็นที่ปรึกษา หรือกรรมการตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง (มาตรา 11, 12, 16, 17, 33 และ 34)

5. กำหนดบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้เกี่ยวข้องไว้อย่างเป็น เอกภาพ ชัดเจนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น ตามแผนภาพที่ 2-1

แผนภาพที่ 2-1 แผนผังโครงสร้างการบริหารจัดการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แผนพัฒนากองทัพบก ปี 2555 – 2559

ทบ. มีหน้าที่จัดเตรียมหรือเสริมสร้างกำลังในส่วนของ ทบ. และช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดเตรียมกำลัง ทบ. ของส่วนราชการอื่นๆ ไว้ให้พร้อมตั้งแต่ยามปกติ ด้วยการพัฒนา เสริมสร้างกำลังตามแผนโครงสร้างกำลังกองทัพบก และแนวทางในการจัดเตรียมกำลังของ ทบ. ตามห้วงระยะเวลา โดยพัฒนาทั้งทางด้านโครงสร้างกำลัง ความพร้อมรบในด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ การฝึกศึกษา และแผนการปฏิบัติความสามารถที่จะทำการรบได้อย่างต่อเนื่อง และความทันสมัย เพื่อให้ ทบ. มีขีดความสามารถเพียงพอที่จะเผชิญภัยคุกคาม ทั้งจากภายใน และภายนอก พร้อมกันนี้ ทบ. มีบทบาทในการจัดเตรียม หรือใช้กำลังหลัก กำลังประจำถิ่น/ กำลัง

กึ่งทหาร และกำลังประชาชนที่มีอยู่ หรือกำลังสำรองที่จะขยายกำลังในยามสงคราม รวมทั้งวางแผน
ระดมสรรพกำลังด้านการทหาร ทั้งกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และสิ่งอุปกรณ์ ให้สอดคล้องกับแผนการยุทธ

จากสถานการณ์ความมั่นคง และภารกิจของกองทัพบก กองทัพบกได้กำหนดกรอบ
แนวทางการใช้กำลังตามแผนพัฒนากองทัพบก ปี 2555 – 2559 ไว้ 5 แนวทางดังนี้

1. การป้องกันประเทศ เพื่อป้องกันและรักษาเอกราชอธิปไตย และบูรณภาพ
แห่งดินแดนของชาติจากการรุกรานด้วยกำลัง เพื่อคุ้มครองและพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติ

2. การรักษาความมั่นคงภายใน ซึ่งกองทัพบกเป็นหน่วยหลักในการสนับสนุน
การดำเนินงานของ กอ.รมน. ทั้งในระดับนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อการพิทักษ์
และพัฒนาความมั่นคงของประเทศ และการขจัดภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายในด้านต่างๆ
โดยยึดถือและดำรงการปฏิบัติงานหลักต่อภัยคุกคาม 7 ประเด็น ได้แก่ ความมั่นคงในพื้นที่ จชต.
แรงงานต่างด้าว และผู้หลบหนีเข้าเมือง ยาเสพติด ความยากจน ภัยธรรมชาติ การก่อการร้าย
และภัยคุกคามอื่นๆ ตามห้วงเวลา

3. การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ เป็นการใช้อำนาจทหารเข้าระงับเหตุใดๆ
ซึ่งจะกระทำได้เมื่อมีการสั่งการจากรัฐบาล โดยมติ ครม. และประกาศใช้กฎหมายที่ให้อำนาจทหาร
เข้าไปดำเนินการได้

4. การพัฒนาประเทศ เป็นการให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการพัฒนา
ประเทศตามบทบาทของ ทบ. โดยสามารถดำเนินการได้ใน 3 ด้าน คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนส่วนราชการอื่นๆ ตามที่ได้รับการประสานร้องขอ
ทั้งนี้จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อภารกิจหลักของหน่วย

5. การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม เป็นภารกิจที่ได้รับมอบจาก
รัฐบาล หรือได้รับการประสานจากส่วนราชการหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ปฏิบัติการ
อย่างหนึ่งอย่างใดโดยตรง หรือสนับสนุนหน่วยงานอื่นในการพิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติ
ตลอดจนการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติในรูปแบบต่างๆ โดย ทบ. มุ่งเน้นการบูรณาการศักยภาพ
ร่วมกันทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งจากสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และประเทศ
รอบบ้าน รวมทั้งสถานการณ์ภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคง
และพลังอำนาจของชาติในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการทหาร จึงจำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยน
กระบวนการคิด หลักนิยมการใช้อำนาจ การจัดหน่วย ระบบการฝึกศึกษา และการพัฒนาไปสู่
การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยจะต้องมีความ
พร้อมที่จะเผชิญกับภัยคุกคามทุกรูปแบบในทุกระดับความขัดแย้ง ทั้งการปฏิบัติการแบบดั้งเดิม

(Military Traditional Operations) และการปฏิบัติไม่ตามแบบ (Military Non-traditional Operations) ตั้งแต่ยามปกติ สำหรับการใช้จ่ายในส่วนของการกองทัพบกนั้น ในกรอบของการรักษาความมั่นคงภายใน และการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม เป็นภารกิจที่หน่วยทหารม้าเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา และเป็นกรอบการใช้จ่ายที่มีขอบเขตกว้างขวาง และเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อนของปัญหา ซึ่งกองทัพบกและศูนย์การทหารม้าได้กำหนดแผนการพัฒนาหน่วยให้สอดคล้องกับภัยคุกคามมาเป็นลำดับ แต่เนื่องจากหน่วยกำลังรบส่วนใหญ่ของกองทัพบกเป็นหน่วยทหารราบ ในแผนพัฒนากองทัพบกจึงเน้นความสำคัญให้กับการปรับปรุงโครงสร้าง และการเตรียมกำลังของหน่วยทหารราบ สำหรับการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังหน่วยทหารม้า ทางศูนย์การทหารม้าได้ดำเนินการมาเป็นลำดับเช่นกัน โดย ทบ. กำหนดให้หน่วยทหารม้ามีโครงสร้างการจัดหน่วยที่กะทัดรัด อ่อนตัว ทันสมัย มีอำนาจกำลังรบเปรียบเทียบกับโครงสร้างการจัดหน่วยทหารราบ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพของกำลังพล และการนำยุทธโศภนที่มีเทคโนโลยีทันสมัยมาทดแทน โดยเน้นที่หน่วยระดับกรมทหารม้า และกองพันทหารม้า สำหรับวิสัยทัศน์ของ ทบ. ในปี 2560 ได้กำหนดไว้ดังนี้ “กองทัพบก เป็นกลไกด้านความมั่นคงของรัฐที่สำคัญและมีศักยภาพ ในอันที่จะพิทักษ์ รักษาเอกราช และความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประชาชน และผลประโยชน์ของชาติ รวมทั้งการพัฒนาประเทศ ให้มีความมั่นคง ยั่งยืน เป็นกองทัพที่มีเกียรติ และศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับ เชื่อมั่น สรรพคุณ ตลอดจนสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้เสมอ”

แผนแม่บทพัฒนาเหล่าทหารม้า ปี 2555 – 2559

ตามแผนแม่บทพัฒนาเหล่าทหารม้า ปี 2555 – 2559 มุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างให้สอดคล้องกับภัยคุกคามดั้งเดิม เนื่องจากต้องกำหนดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนากองทัพบก ดังนั้นการปรับปรุงโครงสร้างและแนวทางการเตรียมกำลังให้สอดคล้องกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ประเทศไทยกองทัพกำลังเผชิญนั้น จำเป็นต้องศึกษาให้ครบทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ทั้งในเรื่องงบประมาณ และประสิทธิภาพ ตลอดจนการปรับปรุงนั้นจะต้องมีความอ่อนตัวเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยคุกคามที่น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอีกในห้วง 10 ปีต่อไป ทั้งนี้ได้กำหนดให้มีการพัฒนาเหล่า ม.สรูปได้ดังนี้

1. ด้านโครงสร้าง ปรับปรุงอัตราการจัดหน่วย กรม ม., พัน.ม. ของ พล.ม.2 รอ. โดยยังยึดถือโครงสร้างการจัดหน่วยเป็น พล.ม. มาตรฐาน ภายใต้โครงสร้างปัจจุบัน และหน่วย ม. ในกองพลทหารราบ (กองพันรถถัง, กองพันทหารม้าลาดตระเวน, ร้อย.ม.(ลว.)) ให้มีโครงสร้างการจัดหน่วยที่กะทัดรัด อ่อนตัว ทันสมัย มีอำนาจกำลังรบเปรียบเทียบกับโครงสร้าง

การจัดหน่วย ร. รวมทั้งพัฒนาคุณภาพของกำลังพล และการนำยุทธโศปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีทันสมัย โดยสอดคล้องกับแนวความคิดการใช้กำลังของ ทบ. ที่ต้องการให้หน่วยระดับ กรม ร./ม. และระดับ พัน.ร./ม. เป็นหน่วยเอกประสงค์ สามารถปฏิบัติการได้อย่างหลากหลาย ในทุกพื้นที่ปฏิบัติการ มีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ อำนาจการยิงทำลาย เกราะป้องกัน ซัดความสามารถในการควบคุมบังคับบัญชาและการติดต่อสื่อสาร การปฏิบัติการเวลากลางคืน การลาดตระเวนหาข่าว การเฝ้าตรวจสนามรบ และมีความสมบูรณ์ในตัวเอง สามารถปฏิบัติการโดยอิสระได้ในห้วงระยะเวลาหนึ่ง สำหรับ กรม ม., พัน.ม. ของ พล.ม.1 นั้น ให้ปรับปรุงอัตราการจัดหน่วย โดยเพิ่มขีดความสามารถให้หน่วยสามารถปฏิบัติการในพื้นที่ป่า - ภูเขา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความพร้อมรบ : ทบ. ให้ความสำคัญและความเร่งด่วนสูงสุดในการจัดเตรียมกำลังรบ เพื่อปฏิบัติตามแผนทางด้านยุทธการ โดยกำหนดให้มีหน่วยพร้อมรบ คิดเป็นกำลังรบประมาณ 2 ใน 3 ของกำลังรบที่มีอยู่ ซึ่งเป็นกำลังที่มีความคล่องแคล่ว และมีความพร้อมที่จะเข้าคลี่คลายสถานการณ์ที่เกินขีดความสามารถของกำลังป้องกันชายแดน และ ร้อย.เตรียมพร้อมของ ทก.

2.1 ด้านกำลังพล

หน่วยในส่วนกำลังรบ ให้บรรจุกำลังพลอัตราอนุมัติลดระดับ 1 ทุกหน่วย (ยกเว้นหน่วยในส่วนการฝึกศึกษาและหลักนิยม ซึ่งจัดหน่วยโดยใช้ อจย. ให้บรรจุกำลังพลอัตราอนุมัติลดระดับ 2) และให้หน่วยระดับ ทก. และกองพล กำหนดให้มี 2 บก. และ ร้อย.บก.กรม ร./ม. และ ร้อย.ในอัตรา กรม ร./ม. เป็นหน่วยหลักในการประกอบกำลังจากกองพันในอัตราของแต่ละ กรม ร./ม. เป็น กรม ร./ม.จก. สำหรับหน่วยระดับกองพันนั้น ให้กำหนดกองพัน จำนวน กรม ร./ม. ละ 2 กองพัน เป็นหน่วยพร้อมรบ เพื่อประกอบกำลังเป็น กรม ร./ม.จก. ของ ทก.

หน่วยในส่วนบัญชาการส่วนการฝึกศึกษาและหลักนิยม ส่วนส่งกำลังบำรุง และหน่วยที่ใช้อัตราการจัดหน่วยเป็นอัตราเฉพาะกิจ (อจก.) : ให้บรรจุกำลังพล ร้อยละ 80 ของอัตราเต็ม

2.2 ด้านยุทธโศปกรณ์

มุ่งเน้นให้ยุทธโศปกรณ์มีความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับเปลี่ยนอาวุธประจำกาย และอาวุธประจำหน่วยที่สำคัญ รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถยุทธโศปกรณ์ทั้งในด้านอำนาจการยิงทำลาย ความอยู่รอด และความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ทางอากาศ และทางพื้นดิน ทั้งในระดับยุทธวิธี และยุทธศาสตร์ ระบบการควบคุมบังคับบัญชาและการติดต่อสื่อสาร การข่าวกรอง การเฝ้าตรวจและลาดตระเวน (C⁴ISR) ตลอดจนยุทธโศปกรณ์ที่เพิ่มขีดความสามารถ และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติการในเวลากลางคืน การปฏิบัติการทางด้านวิทยาศาสตร์ (เคมี-ชีวะ-รังสี-นิวเคลียร์ : CBRN) การปฏิบัติการตรวจค้นและทำลายวัตถุระเบิด รวมทั้งเพิ่มขีด

ความสามารถให้กับหน่วยโดยการเพิ่มเติมยุทธโศปกรณ์พิเศษสำหรับปฏิบัติการทางทหาร นอกเหนือจากสงคราม อาทิ การป้องกันปราบปรามการก่อการร้าย การปราบจลาจล เป็นต้น

2.3 ด้านการฝึกและศึกษา (Training & Education)

ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นผู้นำ (Leader Development) ให้มีความรู้ความสามารถ ความเสียสละ ความกล้าหาญ ความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ตลอดจนปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ คุณธรรม จริยธรรม และจิตวิญญาณการเป็นทหารอาชีพ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ เชื่อมั่น และศรัทธาของประชาชน

2.3.1 ด้านการฝึก : การฝึกตามวงรอบการฝึกประจำปีจะให้ความสำคัญตั้งแต่การฝึกมาตรฐานเป็นบุคคลจนถึงขั้นการฝึกเป็นหน่วยระดับ หมู่ ตอน หมวดกองร้อย และกองพัน โดยมีความเร่งด่วนให้กับหน่วยพร้อมรบตามแนวทางการเสริมสร้างที่ ทบ. กำหนดไว้ การฝึกกรม ร/ม.ฉก. รวมทั้งหน่วยสนับสนุนในทุกระดับตามสัดส่วนที่กำหนด โดยให้ความเร่งด่วนในการฝึกหน่วยที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามด้านตะวันออก ด้านทิศตะวันตก และด้านทิศใต้ ให้สอดคล้องตามกรอบใช้กำลังตามแผนเผชิญเหตุของ ทบ. ตามลำดับ

2.3.2 ด้านการศึกษา : ให้ความเร่งด่วนกับการให้การศึกษาในหลักสูตรตามแนวทางการรับราชการ โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้นำหน่วยในทุกระดับ, ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของ ทบ. ในทุกระดับให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับหลักนิยมและสถานการณ์ภัยคุกคามในปัจจุบัน และความต้องการของหน่วยใช้, ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนการศึกษา

บทที่ 3

สภาพปัจจุบันของหน่วยทหารม้า

ประเทศไทยกับภัยพิบัติ

คำกล่าวที่ว่า “ประเทศไทยนับว่ายังโชคดีกว่าหลายๆ ประเทศในแถบเดียวกัน เพราะภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเกิดจากสภาวะอากาศ หรือจากธรรมชาติเองก็ตาม มักไม่เกิดบ่อยนัก และแม้จะเกิดขึ้น แต่ก็ไม่รุนแรง” นั่นคือความรู้พื้นฐานที่คนไทยรับรู้และบอกต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น แต่มาวันนี้ วันที่โลกได้รับผลกระทบหนักหน่วงจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ ทั้งอุณหภูมิสูงขึ้น ระดับน้ำทะเลเพิ่มขึ้น ภัยธรรมชาติรุนแรงขึ้นจาก “ภาวะโลกร้อน” ซึ่งมนุษย์มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้ประเทศไทยต้องหันกลับมาทบทวนตัวเองว่า พร้อมแค่ไหนในการรับมือภัยพิบัติที่ “มาเยือน” อย่างรุนแรงบ่อยครั้งยิ่งขึ้นในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา และในอนาคตข้างหน้าจากนี้ไป

กรมอุตุนิยมวิทยาจำแนกภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไว้ 8 ชนิด คือ 1.พายุหมุนเขตร้อน 2.แผ่นดินไหว 3.อุทกภัย 4.พายุฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน 5.แผ่นดินถล่ม 6.คลื่นพายุซัดฝั่ง 7.ไฟป่า และ 8.ฝนแล้ง ภัยธรรมชาติทั้ง 8 ประเภทข้างต้นนี้ ส่วนใหญ่เป็นภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และบางประเภทนานๆ เกิดขึ้นครั้งหนึ่ง เช่น แผ่นดินไหว

แต่ภัยธรรมชาติบางชนิดหลายร้อยหรือหลายพันปีถึงจะเกิดสักครั้ง ได้แก่ ภัยที่เกิดจากอุกกาบาตพุ่งชนโลกดังเหตุการณ์ครั้งล่าสุดเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2556 อุกกาบาตดาวเคราะห์น้อยขนาดเล็กชนิดหินล้วน มีน้ำหนักราว 7,000 ตัน ตกที่เมืองเซเลียบินส์ก์ เทือกเขาอูราล ทางตอนกลางของประเทศรัสเซีย และเกิดการระเบิดเหนือพื้นดินราว 30-50 กิโลเมตร ส่งผลกระทบท่อพื้นที่เป็นบริเวณกว้างถึง 1 แสนตารางเมตร ทำให้อาคารกว่า 3 พันหลังเสียหาย ประชาชนราว 1,100 คนได้รับบาดเจ็บจากกระຈกບາດ

ภัยจากเหตุวัตถุในอวกาศพุ่งชนโลกครั้งนี้ เตือนว่าถึงเวลาแล้วที่ต้องมียุทธศาสตร์ระดับโลกเพื่อรับมือกับอันตรายระดับมหันตภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยจากดาวเคราะห์น้อยขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 30 กิโลเมตรขึ้นไป โลกต้องตรวจตราว่ามีอยู่มากน้อยเท่าใด วงโคจรยาวนานแค่ไหน และอยู่ที่ไหนบ้าง เนื่องจากถ้าชนโลกเมื่อใด โลกก็อาจถึงกาลอวสานได้ อย่างที่เคยเกิดขึ้นกับ

ไดโนเสาร์เมื่อหลายล้านปีก่อน ไม่นับดาวเคราะห์น้อยขนาดเล็กและสะเก็ดดาว ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านดาราศาสตร์ยังมีความรู้ไม่มากนัก

ในทางสากลแล้ว ภัยพิบัติสามารถเกิดได้ทั้งจาก “ภัยธรรมชาติ” “ภัยจากการระบาดของโรค” และ “ภัยจากน้ำมือมนุษย์” เช่น การก่อสงคราม การก่อการจลาจล และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับประเทศไทย ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย จำแนกภัยพิบัติธรรมชาติเหมือนกับกรมอุตุนิยมวิทยา และรวมภัยพิบัติอื่นๆ ที่เกิดขึ้นเป็นประจำไว้ด้วย คือภัยจากการคมนาคมและขนส่ง ภัยจากโรคติดต่ออุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ภัยจากโรคแมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด อัคคีภัยทั่วไป ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ตลอดจนภัยแล้งและภัยหนาว

จากสถิติภัยพิบัติแต่ละประเภทในรอบ 20 ปีต่างๆ พบว่าภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายมากที่สุดคือ ภัยจากน้ำท่วม โดยเฉพาะมหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2554 แต่ภัยพิบัติที่คร่าชีวิตคนและมีผู้บาดเจ็บมากที่สุดคือ ภัยจากถนน หรือภัยจากการคมนาคมและขนส่ง ซึ่งเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่สำคัญในลำดับต้นๆ ของประชากรในประเทศ ไม่นับรวมความสูญเสียด้านอื่นๆ เช่น ความเสียหายต่อครอบครัวและสังคม การสูญเสียค่ารักษาพยาบาลจากอุบัติเหตุ การสูญเสียแรงงานของชาติ และเกิดผลกระทบต่อด้านจิตใจและเศรษฐกิจของครอบครัว ฯลฯ ซึ่งร้อยละ 90 ของภัยนี้เกิดจากการใช้รถใช้ถนนอย่างประมาท การทำผิดกฎจราจร และการเมาสุรา

ขณะเดียวกัน ในพื้นที่ภาคเหนือมีปัญหาไฟป่าที่สร้างปัญหาหมอกควัน ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้งเป็นประจำทุกปี และนับจากปี 2550 ก็ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จนส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นายแพทย์พงศ์เทพ วิวรรณเดชะ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและจัดการคุณภาพอากาศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดเผยว่า ศูนย์ทะเบียนมะเร็งเชียงใหม่ปี 2550 พบว่า “คนเชียงใหม่มีความเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งปอดมากกว่าคนไทยทั่วไปถึงเกือบ 7 เท่า และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ”

อย่างไรก็ตาม แม้ภัยธรรมชาติจะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเอง แต่บ่อยครั้งพบว่าการกระทำของมนุษย์กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งที่ยิ่ง “ซ้ำเติม” ให้ภัยธรรมชาติรุนแรงและเสียหายมากขึ้น เห็นได้ชัดจากเหตุการณ์ดินโคลนและซุงถล่มหลังฝนตกหนักที่บ้านกะทูนเหนือ อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช เมื่อ 22 พฤศจิกายน 2531 ทั้งยังสร้างความเสียหายครอบคลุมถึงหมู่บ้านคีรีวง ต.กำโลน อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช ทั้งสองพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบหุบเขา มีภูเขาล้อมรอบ ทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตประมาณ 230 คน บ้านเรือนเสียหายประมาณ 1,500 หลัง พื้นที่การเกษตรเสียหาย 6,150 ไร่ คิดเป็นมูลค่าประมาณ 1,000 ล้านบาท

หรือเหตุการณ์ฝนตกหนักเมื่อวันที่ 10-11 สิงหาคม 2544 ที่บ้านน้ำก้อ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ จนเกิดดินถล่มน้ำป่าบনภูเขาส่งไหลทะลักเข้าใส่หมู่บ้านที่อยู่ในรัศมีทางน้ำ หอบเอาทั้ง

ดินโคลนและซากต้นไม้ ลมมาพร้อมกระแสน้ำรุนแรง ซัดเอาบ้านเรือนจำนวนมากหายไปนพริบตา กลางดึก และคร่าชีวิตชาวบ้านไปอีก 147 คน

ทั้งสองเหตุการณ์ล้วนเป็นผลมาจากการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เมื่อเกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง ให้น้ำดินจึงอุ้มน้ำไม่ไหวและพังทลาย จนกลายเป็น โศกนาฏกรรมที่สร้างความเสียหายครั้งใหญ่

อีกหนึ่งเหตุการณ์ที่สะท้อนพลังแห่งการ “ซ้ำเติม” ให้ภัยธรรมชาติในบ้านของเรา รุนแรงมากขึ้น นั่นคือ การก่อสร้างโครงการพัฒนาต่างๆ ที่กีดขวางเส้นทางเดินของน้ำ จนนำไปสู่ เหตุอุทกภัยครั้งร้ายแรงใน อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา จากเหตุการณ์ฝนตกหนักระหว่างวันที่ 21-23 พฤศจิกายน 2543 เส้นทางระบายน้ำที่เคยผ่านคลองอู่ตะเภา ผ่านเขต อ.หาดใหญ่ ก่อนไหลลงสู่อ่าวไทยที่บริเวณทะเลสาบสงขลา ถูกแทนที่ด้วยถนนลพบุรีราเมศวร์ที่สร้างเสร็จเมื่อปี 2533 ถนนสายสนามบิน-ควนลัง และทางรถไฟ อีกทั้งคลองกีดกันเงิน พื้นที่ลุ่มแอ่งกระทะของหาดใหญ่ จึงจมอยู่ใต้น้ำทันที สร้างความเสียหายมากกว่า 10,000 ล้านบาท ทางการประกาศผู้เสียชีวิต 35 คน แต่ข้อมูลไม่เป็นทางการสูงถึง 233 คน ไม่รวมชาวต่างประเทศ

ดูเหมือนว่าประเทศไทย ‘เคยชิน’ กับภัยธรรมชาติข้างต้น การเผชิญกับภัยเหล่านั้น ปีแล้วปีเล่าไม่ได้ส่งผลสะท้อนให้ตระหนักถึงการรับมือกับภัยพิบัติลักษณะต่างๆ มากนัก จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวได้ทะเลนอกฝั่งด้านตะวันตกของหัวเกาะสุมาตรา ประเทศ อินโดนีเซีย และก่อให้เกิดคลื่นยักษ์ สึนามิถล่ม 6 จังหวัดชายฝั่งอันดามัน ในเช้าวันที่ 26 ธันวาคม 2547

คนไทยส่วนใหญ่อาจรู้สึกว่าการเกิดแผ่นดินไหวเป็นเรื่องไกลตัว แต่ที่จริงแล้ว ผู้คนที่เคยตั้งถิ่นฐานในบริเวณประเทศไทยปัจจุบันต่างเคยเผชิญกับเหตุการณ์แผ่นดินไหวมานานแล้ว ดังที่ปรากฏในตำนาน จารึกประวัติศาสตร์ พงศาวดารต่างๆ เช่น พงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน กล่าวถึงแผ่นดินไหว ณ เมืองโยนกนคร หลายครั้ง จนทำให้เวียงลุ่มลงกลายเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ ใน พ.ศ.1558 พงศาวดารเมืองน่านก็บันทึกเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นในดินแดนล้านนาหลายพื้นที่ ทั้งน่าน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ พะเยา จนทำให้ยอดพระธาตุและวิหารหลายหลังชำรุดหักพังลงมาในปี 2344 หรือในบันทึกของหมอบรัดเลย์ ก็เคยกล่าวถึงแผ่นดินไหวที่รู้สึกสั่นสะเทือน ในกรุงเทพมหานคร ทั้งที่มีจุดเริ่มต้นของแผ่นดินไหวในพม่าเมื่อ พ.ศ.2382 ในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้น

บันทึกประวัติศาสตร์เหล่านี้ไม่เคยถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้และการรับมือกับเหตุการณ์แผ่นดินไหวในสังคมไทยสมัยใหม่แต่อย่างใด ดูเหมือนว่าคนไทยส่วนใหญ่รู้จักแผ่นดินไหวผ่านทางความรู้เรื่องรอยเลื่อน 14 กลุ่ม ที่อยู่ใน 22 จังหวัดของประเทศไทย กับความรู้สึกถึงแรงสั่นสะเทือนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว

ด้วยความที่แผ่นดินไหวเป็นเรื่องไกลตัว และยังไม่มีความรู้ว่าแผ่นดินไหวในที่ต่างๆ ก่อให้เกิดอะไรได้บ้าง เมื่อเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวขนาด 9.3 ริกเตอร์ ที่ระดับความลึกจากพื้นท้องทะเล 28.6 กิโลเมตร ศูนย์กลางอยู่ในทะเลนอกชายฝั่งด้านตะวันตกของตอนเหนือ เกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อ 26 ธันวาคม 2547 ส่งพลังงานมหาศาลเทียบเท่าระเบิดปรมาณู ที่เมืองฮิโรชิมา 23,000 ลูก ก่อให้เกิดการสั่นไหวรุนแรงของแผ่นดิน และเกิดสึนามิตามมาในมหาสมุทรอินเดียเข้าถล่มชายฝั่งประเทศต่างๆ ที่อยู่โดยรอบ ได้แก่ อินโดนีเซีย ศรีลังกา อินเดีย ไทย โซมาเลีย มัลดีฟส์ พม่า แทนซาเนีย บังกลาเทศ และเคนยา ประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ 6 จังหวัดของชายฝั่งอันดามันคือ ภูเก็ต พังงา ระนอง กระบี่ ตรัง และสตูล จึงเผชิญหน้ากับคลื่นยักษ์สึนามิ ครั้งรุนแรงที่สุดที่เคยเกิดขึ้นในทะเลอันดามัน โดยปราศจากการป้องกันหรือรับมือใดๆ

กว่าคนไทยจะรู้ว่านี่คือพิบัติภัยทางธรรมชาติที่เรียกว่า สึนามิ ก็ต้องผ่านความสูญเสียชีวิตของผู้คนจำนวนมาก ดังตัวเลขจากสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระบุว่า มีผู้เสียชีวิต 5,401 คน บาดเจ็บ 11,775 คน สูญหาย 2,921 คน มูลค่าความเสียหายรวม 44,491 ล้านบาท แยกเป็นความเสียหายในเบื้องต้นประมาณ 14,491 ล้านบาท ความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากกว่า 30,000 ล้านบาท พร้อมๆ กับการท่องเที่ยวที่พังพินาศ การประมงพื้นบ้านพังทลาย ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งย่อยยับ

คลื่นยักษ์สึนามิในปี 2547 นี้ ถือเป็นธรณีพิบัติครั้งรุนแรงมากที่สุดในประวัติศาสตร์โลกสมัยใหม่ คร่าชีวิตผู้คนใน 14 ประเทศ รวมมากกว่า 2.3 แสนคน และสูญหายอีก 4.4 หมื่นคน ประเทศที่ได้รับความเสียหายมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ อินโดนีเซีย ศรีลังกา อินเดีย และไทย มูลค่าความเสียหายรวมประมาณ 2,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 840,000 ล้านบาท

ผลพวงจากเหตุการณ์ครั้งนั้น ทำให้ประเทศไทยเริ่มหันมาเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับภัยธรรมชาติอย่างคลื่นยักษ์สึนามิในหลายระดับ โดยเฉพาะการสร้างระบบเตือนภัยทั้งระดับชาติ และท้องถิ่น รวมทั้งการให้ความรู้แก่ประชาชน พร้อมกับมีการซักซ้อมแผนการอพยพเพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง

หากเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิคือหลักไมล์แรกของการส่งสัญญาณเตือนให้คนไทยที่อาศัยอยู่ริมชายฝั่งทะเลอันดามันต้องเฝ้าระวังภัยพิบัติจากแผ่นดินไหว หลักไมล์แห่งภัยพิบัติลำดับต่อมาที่พุ่งเป้าไปที่ผู้คนในพื้นที่ราบลุ่มเจ้าพระยา อู่ข้าวอู่น้ำของประเทศไทยตั้งแต่สมัยโบราณด้วยเหตุการณ์มหาอุทกภัยเมื่อ พ.ศ.2554

ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระบุว่า ในช่วงระหว่างปี 2532-2553 ประเทศไทยได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมรวมมูลค่า 1.3 แสนล้านบาท ปีที่ได้รับความเสียหายมาก

ที่สุดคือ พ.ศ.2553 คิดเป็นมูลค่าความเสียหาย 16,338 ล้านบาท แต่สถิติดังกล่าวถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว ทันทีที่เกิดมหานอกทกภัยในปีถัดมา เริ่มจากฝนที่ตกหนักและมาเร็วกว่าปกติ รวมทั้งพายุหลายลูก ประเดิมด้วยพายุ โชนร็อน ไหมมาในช่วงปลายเดือนมิถุนายน ตามมาด้วยพายุ โชนร็อนนุกเตน พายุ โชนร็อน ไหมถาง พายุ ใต้ฝุ่นเนซาด และพายุ โชนร็อนนาลแก ฤทธิ์เดชของพายุ 5 ลูกที่โหมกระหน่ำไล่เลี่ยกัน ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่วิกฤติมหานอกทกภัยอย่างเหนือความคาดหมาย

น้ำที่ไหลบ่าเข้าท่วมพื้นที่ภาคเหนือ แล้วค่อยๆ รุกไล่ลงสู่พื้นที่ภาคกลางในเวลาต่อมา การรับมือของรัฐบาลล้มเหลวอย่างไม่เป็นท่า เมื่อพบว่าปริมาณน้ำมากเกินกว่าจะรับมือไหว โดยเฉพาะตัวแปรสำคัญคือ เขื่อนใหญ่อย่างเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ซึ่งกักเก็บน้ำไว้มากเป็นประวัติการณ์นับตั้งแต่มีการสร้างเขื่อนมา จนต้องระบายน้ำออกจากเขื่อนทันที ซึ่งหากกรมชลประทานได้เร่งพร่องน้ำในจังหวะอันเหมาะสมตอนต้นเดือนสิงหาคม 2554 เหตุวิกฤติจากน้ำจะสิ้นเขื่อนคงบรรเทาลงมากกว่านี้

คำถามติดตามมาทันทีคือ มีการบริหารน้ำในเขื่อนผิดพลาดหรือไม่ แม้ธีระ วงศ์สมุทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฯ ขณะนั้น ยอมรับกลางสภาว่า “สั่งชะลอน้ำเพื่อให้พี่น้องชาวนาได้เกี่ยวข้าวก่อนปล่อยน้ำเข้าทุ่ง” แต่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยก็ออกมายืนยันว่า การระบายน้ำของเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ไม่ใช่สาเหตุน้ำท่วมจนถึงทุกวันนี้ เหตุการณ์ผ่านไปเกือบ 2 ปีแล้ว คำถามเรื่องการบริหารน้ำข้างต้นก็ยังรอคำตอบอยู่ในสายลม

มวลน้ำหลากจากเขื่อนทำให้พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาต่ำล้นน้ำอย่างสาหัสสากรรจ์มากที่สุด และหลังจากพ่นกันน้ำแตก ทำให้พื้นที่เมืองนครสวรรค์จมอยู่ใต้บาดาล ไม่ต่างอะไรกับการเป่านกหวีดเริ่มต้นนับหนึ่งแห่งหายนะสำหรับคนเมืองหลวงในเวลาต่อมา

เมื่อมีน้ำปริมาณมหาศาล แต่ช่องทางระบายน้ำไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำและลำคลองทุกสายล้วนมีสภาพไม่แตกต่างกัน นั่นคือมีสิ่งก่อสร้างรูก้ำกืดขวางเส้นทางน้ำ ทั้งบ้านเรือนและสะพานต่างๆ อีกทั้งยังขาดการดูแล บำรุงรักษา ขุดลอกคูคลองไม่ให้ตื้นเขิน ประกอบกับการบริหารจัดการน้ำที่ไม่เป็นเอกภาพของหน่วยงานต่างๆ การระบายน้ำจึงยิ่งชุลมุน

เห็นได้ชัดจากฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ม.ร.ว.เปรมศิริ เกษมสันต์ ผู้อำนวยการสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร กล่าวว่า เดิมทีกรุงเทพฯ มีข้อบัญญัติปี 2525 กำหนดให้พื้นที่นอกแนวคันน้ำบริเวณเขตมีนบุรีหนองจอก ลาดกระบัง และคลองสามวา ขนาด 72 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่รับน้ำก่อนระบายออกสู่ทะเล แต่ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวเต็มไปด้วยสิ่งปลูกสร้างขวางทางน้ำ อาทิ สนามบินสุวรรณภูมิ นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ถนนมอเตอร์เวย์ ถนนบางนา-ตราด ทำให้เส้นทางระบายน้ำติดขัด และพื้นที่รับน้ำกลายเป็นพื้นที่หนองน้ำแทน

พร้อมๆ กับการเข้าโจมตีของน้ำที่แผ่อาณาบริเวณกว้างราวกับไฟลามทุ่ง ความโกลาหลก็เกิดขึ้นทั่วกรุงเทพฯ รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียงอย่างปทุมธานีและนนทบุรี พื้นที่สูงอย่างทางด่วนและสะพานลอยกลายเป็นลานจอดรถ จนไม่เหลือเส้นทางสำหรับการอพยพ คำสั่งให้อพยพถูกประกาศขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ผู้คนส่วนหนึ่งก็ไม่ยอมทิ้งบ้านแม้จะจมอยู่ใต้น้ำจนเหลือเพียงชั้นบนหรือหลังคา เพราะเกรงว่าจะถูกขโมยทรัพย์สิน ขณะที่อาหารและน้ำดื่มขาดแคลน ไฟฟ้า น้ำประปาถูกตัดขาด กูยังชีพจำนวนมหาศาลถูกแจกจ่าย แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ

ด้วยขาดประสบการณ์ในการใช้ชีวิตท่ามกลางเว็มน้ำ ทำให้ตัวเลขผู้เสียชีวิตจากการจมน้ำพุ่งสูงขึ้นถึง 1,085 ราย แต่ที่น่าตกใจก็คือ ในจำนวนนี้มีผู้เสียชีวิตจากการถูกไฟฟ้าดูดสูงถึง 155 ราย หรือประมาณร้อยละ 14.3 ซึ่งถือว่าสูงมาก ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ทำให้สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ต้องทำการศึกษารายละเอียดเพื่อหาทางป้องกันต่อไป ทั้งนี้ มาตรฐานตัวเลขผู้เสียชีวิตจากไฟฟ้าดูดที่สัมพันธ์กับน้ำท่วมควรน้อยกว่าร้อยละ 3 ของผู้ถูกไฟฟ้าดูดทั้งหมด

เมื่อต้องใช้ชีวิตอยู่กับน้ำวันแล้ววันเล่าโดยไม่มีทีท่าว่าน้ำจะลดลงเมื่อไหร่ ศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) ที่รัฐบาลแต่งตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม และใช้สนามบินดอนเมืองเป็นศูนย์ปฏิบัติการ ก็จมอยู่ใต้น้ำในเวลาต่อมา ทิ้งให้ของบริจาคลอยเกลื่อนอยู่กลางน้ำ สถานการณ์ตึงเครียดจึงไปกระจุกตัวอยู่ที่ประตูกันน้ำจุดต่างๆ รอบกรุงเทพฯ

ในที่สุดประตูกันน้ำหลายแห่งถูกเปิด-ปิดได้ด้วยมวลชน กระสอบทรายและพนักดินกันน้ำมีทั้งสร้างขึ้นใหม่และถูกรื้อทำลายมากขึ้นเรื่อยๆ แม้นายกรัฐมนตรีจะมีคำสั่งที่ 17/2554 (ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2554) กำหนดให้กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงตามมาตรา 31 ของ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 พร้อมระบุอย่างชัดเจนว่า ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันมิให้ประชาชนเข้าไปทำลายประตูระบายน้ำ คลองสามวา อุปกรณ์ส่วนควบคุมสิ่งก่อสร้าง พื้นดินและแนวกระสอบทราย

แต่การใช้คำสั่งหรือคำประกาศใดๆ จากนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร ก็ไม่ได้มีความหมาย เมื่อเกิดเหตุการณ์บุกเข็รื้อพนักกันน้ำในที่ต่างๆ โดยเฉพาะการบุกเข็รื้อกำแพงกันน้ำริมคลองประปาที่เขตดอนเมืองของกลุ่มชาวบ้าน ที่นำโดย ส.ส.ในพื้นที่อย่าง นายการุณ โหสกุล เมื่อ 20 ตุลาคม 2554 ทำให้น้ำทะลักเข้าคลองประปา จนทำให้คุณภาพน้ำประปาด่ำกว่ามาตรฐานขององค์การอนามัยโลก

ในที่สุด การรับมือน้ำปริมาณมหาศาลด้วยความวุ่นวายโกลาหลก็ปิดฉากลงเมื่อก้าวเข้าสู่เดือนมกราคม 2555 ท่ามกลางขยะกองโตกลางกรุงเทพฯ ถึงวันละ 12,000 ตัน และตัวเลข

ความเสียหายที่สูงลิบลัว ธนาคารโลกประเมินความเสียหายจากมหาอุทกภัยแห่งลุ่มน้ำเจ้าพระยา เมื่อปี 2554 เป็นตัวเลขสูงถึง 1.4 ล้านล้านบาท ต้องใช้เงินฟื้นฟูเศรษฐกิจสูงถึงกว่า 755,000 ล้านบาท

ประชาชนได้รับผลกระทบมากกว่า 13.5 ล้านคน ครอบคลุมพื้นที่กว่า 150 ล้านไร่ ใน 65 จังหวัด นิคมอุตสาหกรรม 7 แห่งจมน้ำ รวมความเสียหายของภาคอุตสาหกรรมทั้งที่อยู่ใน และนอกนิคมอุตสาหกรรม 474,750 ล้านบาท โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และยานยนต์ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อกิจการเอสเอ็มอีจำนวน 285,000 ราย ภาคเกษตรกรรมได้รับความเสียหาย 2.7 หมื่นล้าน โครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะในส่วนการคมนาคมอีกกว่า 2.2 หมื่นล้าน

รัฐบาลโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ได้จ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยา ผู้ประสบอุทกภัยภายใต้หลักเกณฑ์ 1.บ้านเรือนเสียหายทั้งหลัง ได้รับเงิน 30,000 บาท 2.บ้านเรือนเสียหายบางส่วน ได้รับเงิน 20,000 บาท 3.ค่าเสียหายจากการประกอบอาชีพ 10,000 บาท 4.ค่าเช่าบ้าน 1,500 บาท 5.ค่าทำศพ 25,000 บาท แม้จะก้าวล่วงเข้าสู่ปีใหม่ 2555 ผ่านมาแล้วหลายเดือน แต่การจ่ายเงินเยียวยาผู้ประสบอุทกภัยปี 2554 ยังไม่ครบทุกพื้นที่ หลายครอบครัวซ่อมแซมบ้านที่เสียหายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขณะที่อีกหลายครอบครัวก็ปล่อยทิ้งไว้ เพราะยังไม่แน่ใจว่า น้ำจะกลับมาท่วมซ้ำอีกหรือไม่

ประเทศไทยเผชิญภัยที่เกิดขึ้นตามฤดูกาลและรับมือด้วยมาตรการบรรเทาภัยตาม ฤดูกาลมาตลอด ทั้งการแจกถุงยังชีพและอพยพเมื่อเกิดอุทกภัยในหน้าน้ำ การแจกผ้าห่มเมื่อเผชิญ ภัยหนาวในหน้าหนาว และการแจกจ่ายน้ำและทำฝนเทียม เพื่อบรรเทาภัยแล้งในหน้าร้อน และ ชาวนาชาวไร่ที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมคือผู้เดือดร้อนตัวจริงในยามขาดแคลนน้ำ จากสถิติภัยแล้ง ในประเทศไทยระหว่างปี 2535-2554 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ในแต่ละปีนั้นอยู่ระหว่าง 51-60 จังหวัด ในปี 2548 เกิดภาวะภัยแล้งรุนแรงมาก ได้รับผลกระทบ ถึง 71 จังหวัด มูลค่าความเสียหายสูงถึง 7.5 พันล้านบาท

เดิมทีเดิวนั้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ชื่อว่าถูกคุกคามจากภัยแล้งมากที่สุด มีชาวบ้านจำนวนมากเดือดร้อนจากทั้งปัญหาขาดน้ำในการเพาะปลูกและขาดน้ำกินน้ำใช้ และพืชผล ทางการเกษตรได้รับความเสียหายเป็นพื้นที่มากที่สุดของประเทศ เนื่องจากอิทธิพลของมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้เข้าไปไม่ถึง และถ้าปีใดไม่มีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านในแนวดังกล่าวด้วยแล้ว ก็จะก่อให้เกิดภัยแล้งรุนแรงมากขึ้น อีกทั้งสภาพดินที่เป็นดินทรายไม่อุ้มน้ำ และพื้นที่ป่าไม้ต้นน้ำ ถูกบุกรุกทำลายอย่างกว้างขวาง

แต่ปัจจุบัน ภัยแล้งแผ่ขยายอาณาบริเวณกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ไม่จำกัดเฉพาะพื้นที่ ภาคอีสานอีกต่อไป ที่สำคัญยังเพิ่มความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ถึงขั้นทำให้ในจังหวัดลำปางมีทั้งพื้นที่ ภัยแล้งรุนแรง และน้ำท่วมรุนแรงเกิดขึ้นในห้วงเวลาเดียวกัน

นาย ธวัชชัย สำโรงวัฒนา อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ระบุว่า ประเทศไทยมีโอกาสจะได้รับผลกระทบจากการแปรสภาพเป็นทะเลทราย เนื่องจากความเสื่อมโทรมของดินเป็นต้นเหตุ รวมถึงพื้นที่ป่าลดลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินค่อนข้างสูง และยังมีการขยายตัวของดินเค็ม เมื่อประกอบกับปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าเกณฑ์ปกติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทำให้ปัญหาความแห้งแล้งและดินเสื่อมโทรมทวีความรุนแรงขึ้น

ชุดบ่อบาดาล ชุดสระ ระดมเครื่องสูบน้ำ แจกโอ่งยักษ์ แจกน้ำ ทำฝนหลวง และพักหน้าเกษตรกร เหล่านี้คือมาตรการที่ทุกรัฐบาลนำมาใช้เพื่อรับมือกับภัยแล้งพร้อมๆ กับทยอยประกาศพื้นที่ภัยพิบัติภัยแล้ง ขณะที่ชาวบ้านบางพื้นที่ก็ทำพิธีแห่ตามความเชื่อท้องถิ่น เพราะมองไม่เห็นช่องทางใดที่ดีกว่านี้

ถึงแม้การเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิจะมีความก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังมีการซักซ้อมเพื่ออพยพอยู่เป็นประจำทุกปี แต่ก็ยังพบว่าเมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวขนาด 8.6 ริคเตอร์ ที่บริเวณนอกชายฝั่งทางด้านตะวันตกเหนือเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย จนประชาชนแถบจังหวัดภาคใต้ รวมถึงตึกสูงๆ ในกรุงเทพฯ รับรู้ถึงแรงสั่นสะเทือน ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติได้แจ้งเตือนภัยสึนามิในช่วงเย็นของวันที่ 11 เมษายน 2555 แต่กลับไม่มีรายการโทรทัศน์ใดถ่ายทอดสัญญาณเตือนภัยนี้ เนื่องจากอยู่ระหว่างการถ่ายทอดสดรายการพิเศษของโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย (ทีวีพูล) ทำให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เตรียมจัดทำประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินขึ้น

ขณะที่วิกฤติหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น ก็ทำให้ชาวเชียงใหม่ได้ออกมาเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐเลิกแก้ปัญหาหมอกควันเฉพาะหน้าแบบปีต่อปี โดยเสนอแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

อย่างไรก็ตาม การเตรียมรับมือภัยพิบัติครั้งไหนๆ คงจะไม่เอิกเกริกเท่ากับเหตุการณ์มหาอุทกภัยของกลุ่มน้ำเจ้าพระยาเมื่อปี 2554 จากแรงกดดันจากภาคอุตสาหกรรมที่ขู่ว่าจะย้ายฐานการผลิตออกนอกประเทศหากรัฐบาลยังไม่มีแผนป้องกันน้ำท่วมอย่างชัดเจน ทำให้รัฐบาลยังลักษณะต้องรีบประกาศแนวทางการบริหารจัดการน้ำ โดยตั้งคณะกรรมการ 3 ชุด คือ 1.คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูและสร้างอนาคตประเทศ (กยอ.) เพื่อพูดคุยเรียกความเชื่อมั่นกับต่างประเทศ 2.คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (กยน.) เพื่อจัดทำแผนระยะสั้นและระยะยาว 3.คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) เพื่อนำแผนทั้งหมดไปปฏิบัติป้องกันปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งในอนาคต

ตามมาด้วยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2555 ตั้ง “องค์กรบริหารจัดการน้ำ” แบบบูรณาการในรูปแบบที่เรียกว่า “Single Command” และจัดตั้งเป็นหน่วยงานถาวร และมีพระราชบัญญัติรองรับต่อไป องค์กรนี้จะมีการทำงานใน 3 ระดับ คือ 1.ระดับนโยบาย คณะกรรมการนโยบายน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ (กนอช.) มีหน้าที่มอบหมายนโยบายให้ กบอ. 2.ระดับคณะทำงานคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) 3.ระดับสำนักงานปฏิบัติงาน สำนักงานนโยบายและบริหารจัดการน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ (สนอช.) มีหน้าที่เป็นสำนักงานปฏิบัติหน้าที่ให้ กบอ.

พร้อมกับออกพระราชกำหนดกู้เงิน 3.5 แสนล้านบาท เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำในกลุ่มน้ำภาคเหนือ กลุ่มน้ำภาคกลาง กลุ่มน้ำอื่นๆ อีก 17 กลุ่มน้ำทั่วประเทศ และแหล่งน้ำในพื้นที่กรุงเทพฯ นั้นหมายรวมถึงการสร้างระบบปล่อยน้ำ พื้นที่แก้มลิง อ่างเก็บน้ำขนาดเล็กและขนาดใหญ่ รวมเป็นพื้นที่รับน้ำไม่ต่ำกว่า 2 ล้านไร่

ขณะเดียวกัน สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มอบอุปกรณ์ติดตามสถานการณ์น้ำอัตโนมัติ (Media Box) ให้กับหน่วยงานท้องถิ่น สำหรับใช้ติดตามข้อมูลน้ำและสนับสนุนการตัดสินใจสั่งการเตือนภัยจากระดับชุมชนสู่ระดับประเทศ

ส่วนความช่วยเหลือนิคมอุตสาหกรรม รัฐบาลก็มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 5 มิถุนายน 2555 อนุมัติงบประมาณ 3,200 ล้านบาท เพื่อดำเนินการสร้างเขื่อนป้องกันนิคมอุตสาหกรรม 6 แห่ง ใช้เวลาก่อสร้างไม่เกิน 2 เดือน

แม้นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร จะยืนยันถึงแผนบริหารจัดการน้ำ และออกเดินทางลงพื้นที่เพื่อดูระบบปฏิบัติการ Single Command Center ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ แต่ผลสำรวจการบริหารจัดการน้ำของรัฐบาลในสายตาคณกรุงเทพฯ ของศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (กรุงเทพโพล) ยังพบว่าคนกรุงเทพฯ มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยถึงไม่เชื่อมั่นเลย สูงถึงร้อยละ 69

แม้จะยังไม่รู้ว่าพิบัติภัยลำดับต่อไปที่คนไทยต้องเผชิญคืออะไร แต่บทเรียนที่คนไทยควรต้องเรียนรู้เสียทีหลังจากผ่านพ้นวิกฤติภัยครั้งแล้วครั้งเล่าก็คือ ประเทศไทยไม่ได้ปลอดภัยพิบัติ ไม่ว่าจะน้ำท่วม พายุฝนฟ้าคะนอง ดินโคลนถล่ม อากาศหนาวเย็น ภาวะฝนแล้งยาวนาน หรือแม้กระทั่งแผ่นดินไหวและสึนามิ ล้วนแต่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ทุกคนอาจพบเจอและต้องผ่านพ้นสิ่งที่ดีที่สุดในการเผชิญรับมือกับภัยต่างๆ เหล่านี้ก็คือ การยอมรับและเตรียมตัวให้พร้อม

ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในปัจจุบันที่กองทัพบกมีส่วนในการแก้ไขปัญห

การสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ความมั่นคงโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ภัยคุกคามรูปแบบเดิม (Traditional threats) หรือ ภัยคุกคามตามแบบ (Conventional threats) ที่กระทำโดยรัฐต่อรัฐ ต่ออำนาจอธิปไตยและบูรณภาพเหนือดินแดนของรัฐ ซึ่งเป็นภัยคุกคามทางทหาร (Military threats) นั้นได้ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบอื่นที่มีใช้คุกคามทางทหาร (Non-Traditional threats) กลับมาสร้างปรากฏขึ้นให้เห็น โดยทั่วไปและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขยายวงกว้างไปทั่วโลก

เมื่อก้าวถึงความหมายของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional threats) มีการอธิบายกันอย่างกว้างขวางในกลุ่มนักวิชาการ ภายใต้บริบทและมุมมองที่แตกต่างกันออกไป แต่ที่โดดเด่นที่สุด คือ กลุ่มของ คริสต์ แอบบอต, พอล โรเจอร์ส และจอห์น สโลโบดา (Christ Abbott, Paul Rogers and John Sloboda) พวกเขาได้เขียนหนังสือ “Global Response to Global Threats” ซึ่งได้แบ่งประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ออกเป็น 4 ประเภท คือ ภัยจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Change), ภัยจากการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร (Competition over Resources), ภัยจากการเกิดขึ้นใหม่ของชนกลุ่มน้อยในสังคมใหญ่ (Marginalization of the Majority World) และ ภัยจากการแพร่ขยายอิทธิพลทางทหาร (Global Militarization) นอกจากนี้ยังมีการให้คำนิยามและแบ่งประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในลักษณะแยกย่อยลงไป เช่น ภัยคุกคามจากโรคระบาด (Epidemiology) ภัยคุกคามทางสารสนเทศ (Information) ภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational crime) ภัยคุกคามต่อความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) และภัยคุกคามทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics)

สำหรับประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยตรงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและการทหาร ในลักษณะที่ภัยคุกคามได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับจากปัจจัยบวกของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปิดเสรีการค้า การเงิน การลงทุน ความก้าวหน้าทางการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนผู้คนมีการย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดๆ ที่ได้ให้คำนิยามและแบ่งประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ชัดเจน จนกระทั่งประมาณต้นปี พ.ศ.2550 หน่วยงานด้านความมั่นคงได้มีการตื่นตัวอย่างสูงในความพยายามที่จะกำหนดกรอบแนวคิดเรื่องภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ดังนั้นสภาพความมั่นคงแห่งชาติ หรือ สมช. จึงได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 จ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร

ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2543 นายกรัฐมนตรีได้ออกกฎกระทรวง ตามข้อ 1 วงเล็บให้ สมช. มีอำนาจในการกำหนดประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย 9 ประการ จะเห็นได้ว่าภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีความมุ่งหมายที่แคบลงและเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยมากกว่าตะวันตก ซึ่งภัยคุกคามรูปแบบใหม่นี้ กองทัพยกได้นำไปเป็นบทนำของคู่มือการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ของการรักษาความมั่นคง ในขณะที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หรือ กอ.รมน. ก็ได้้นำไปกำหนดเป็นกรอบภัยคุกคามเพื่อกำหนดแผนงานรักษาความมั่นคงภายใน ประจำปี 2550

ในช่วงเวลาก่อนปี พ.ศ.2550 กองทัพไทยได้แสดงบทบาทที่โดดเด่นไว้อย่างสำคัญในการบริหารจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทั้ง 9 ในบทบาทที่แตกต่างกันออกไป เช่น บทบาทของการเป็นผู้สนับสนุน ผู้ช่วยเหลือ ผู้ประสานงาน และมีบทบาทของการเป็นผู้ปฏิบัติเองบ้าง ตามสถานการณ์และกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน บทบาทที่เด่นชัดคือ การปราบปรามยาเสพติด การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ บริเวณพื้นที่ตามแนวชายแดน (พื้นที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก) การแก้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งยังเป็นผู้สนับสนุนส่วนราชการอื่นๆ ในการแก้ปัญหาการจัดสมดุลดทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การช่วยเหลือบรรเทาภัยพิบัติคลื่นสึนามิ การป้องกันโรคระบาดไข้หวัดนก การแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในระดับรัฐบาล การจัดการกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ยังมีปัญหาและอุปสรรค อาทิ ข้อจำกัดทางด้านกฎหมายในประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ทรัพยากรของประเทศ และเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ยังมีการตื่นตัวน้อย ในขณะที่การแสดงบทบาทของกองทัพไทยที่ผ่านมา กองทัพก็ประสบปัญหาและข้อจำกัดเช่นกัน กล่าวคือ

ประการแรก กองทัพมีโครงสร้างการจัดองค์กรเพื่อจัดการด้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ไม่เด่นชัด เพราะโครงสร้างการจัดของกองทัพปัจจุบันเป็นการจัดเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบเดิมในยุคสงครามเย็นที่มองภัยคุกคามทางทหารเป็นหลัก โครงสร้างการจัดจึงได้อิงอยู่กับภารกิจป้องกันประเทศเสียเป็นส่วนใหญ่

ประการที่สอง สืบเนื่องมาจากเหตุผลการจัดโครงสร้างกองทัพยกเพื่อป้องกันประเทศ กองทัพจึงมิได้กำหนดภารกิจโดยตรงเป็นการเฉพาะที่จะดำเนินการต่อเป้าหมายภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้

ประการที่สาม ไม่มีกฎหมายรองรับให้อำนาจของกองทัพในการบริหารจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

ประการที่สี่ กำลังพลส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์

ประการที่ห้า การขาดแคลนงบประมาณและเครื่องมือสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็น

ประการสุดท้าย กองทัพยังไม่มีหลักนิยามที่ชัดเจนในเรื่องการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW) เพื่อเป็นกรอบรองรับการจัดโครงสร้าง ภารกิจ บุคลากร การบริการจัดการเฉพาะที่จะเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

แนวโน้มภัยคุกคามรูปแบบใหม่จะเป็นภัยที่มีความซับซ้อน หลากหลายมิติร่วมกัน และจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ภัยคุกคามนี้จะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมไทยโดยตรง เฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความมั่นคงของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างปัญหา รากเหง้าของประวัติศาสตร์และปัญหาการก่อการร้าย ซึ่งมีความเชื่อมโยงของผู้ก่อการร้าย อาชญากรรมและขบวนการค้ายาเสพติดทั้งในประเทศและนอกประเทศ ทั้งนี้การป้องกันและแก้ไข ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของรัฐบาลปัจจุบันมีลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่มีองค์กรที่ชัดเจนรับผิดชอบ บูรณาการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถ ป้องกัน ยับยั้ง และแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าได้อย่างมีระบบตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ และเมื่อเกิด เหตุการณ์ภัยที่ร้ายแรง สังคมไทยอาจจะต้องตกอยู่ในสภาวะระส่ำระสาย เสียขวัญ จนขยายวงกว้าง ไปสู่ความมั่นคงด้านอื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในพื้นที่ภาคเหนือ ในขณะที่มี กลุ่มก่อการร้ายโจมตีด้วยการลอบวางระเบิดหลายๆ จุดพร้อมกันในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ กลุ่มก่อความไม่สงบภาคใต้ให้รุนแรงขึ้นอีก ในสถานการณ์วิกฤตร้ายแรงเช่นนี้ จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่กองทัพไทย ซึ่งเป็นกลไกทางด้านความมั่นคงของรัฐบาล ที่มีขีดความสามารถ และ ศักยภาพสูงในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงในลักษณะภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เป็นองค์รวม (Holistic) จะได้เตรียมปรับบทบาทและโครงสร้างการจัดของกองทัพให้เหมาะสม เพื่อเผชิญกับ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน เฉียบพลันในอนาคตอันจะทำให้กองทัพได้เป็นที่พึ่ง และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้นต่อสังคมไทย

ปัจจุบัน กอ.รมน.เป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ.2551 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2551 เป็นองค์กรที่กำลังจะปรับ โครงสร้าง บทบาท และอำนาจหน้าที่ครั้งสำคัญตาม พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ใหม่ข้างต้น เป็นองค์กร ของรัฐที่กำลังจะก้าวไปสู่การบริหารราชการภาครัฐแนวใหม่ เป็นหน่วยระดับ “กรม” ในสำนัก นายกรัฐมนตรี และที่สำคัญที่สุด กอ.รมน. คือองค์กรในความคาดหวังของสังคมที่จะเฝ้าระวังป้องกัน แก้ปัญหาความมั่นคงภายในก่อนเกิดเหตุการณ์ (Pre-crisis) ในสถานการณ์ที่แสนยุ่งเหยิงทาง การเมืองขณะนี้ ทั้งในเรื่องความไม่เชื่อมั่นในระบบและสถาบันทางการเมืองความแตกแยกทาง ความคิดของคนในชาติ ซึ่งเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เร่งด่วนเฉพาะหน้า ที่ยังหา “เจ้าภาพ” ที่มี อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจนไม่ลงตัวเสียที

หนทางข้างหน้าของ กอ.รมน.จะต้องผ่านวิกฤต 2 ประการ คือ ประการแรก จะต้องจัดระบบและระเบียบตัวเอง คือดูแลบ้านตัวเองก่อน ขณะที่รับภารกิจที่รุ่มเร้าและท้าทายในด้านความแตกแยกทางการเมืองของประชาชน การแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประการที่สอง กอ.รมน. จะต้องมียุทธศาสตร์เฉพาะกิจส่วนหนึ่งที่ช่วยในการคิดไปข้างหน้า ไปพื้นฐานที่แข็งแกร่งที่จะเดินต่อไป ให้เป็น “องค์กรหลักที่เป็นอาชีพ เพื่อนำนโยบายจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติไปสู่ภาคปฏิบัติ” และมีการปรับเปลี่ยนองค์กรในลักษณะของ “องค์กรพลเรือน” มากยิ่งขึ้น โดยมี “ทหารเป็นพี่เลี้ยง” ไประยะหนึ่ง

บทที่ 4

แนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าให้สอดคล้อง กับปัญหาความมั่นคงในสถานการณ์ปัจจุบัน

กรอบภารกิจ และพื้นที่ปฏิบัติการของหน่วยทหารม้า

เหล่าทหารม้าตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน ถือว่าเป็นส่วนกำลังรบหลัก เป็นหน่วยกำลังทางบกที่ทรงประสิทธิภาพในการทำลายกำลังข้าศึก เป็นเครื่องมือหลักอันสำคัญยิ่งของผู้บังคับบัญชาในการใช้ตัดสินใจยุทธแตกหัก ณ ยุทธบริเวณที่กำหนด ทหารม้ามิใช่หน่วยสนับสนุนการรบอย่างที่เคยเข้าใจ ทหารม้าเป็นหน่วยที่ใช้สำหรับการดำเนินกลยุทธ์เข้าทำลายล้างอำนาจกำลังรบของข้าศึก ไม่ยึดพื้นที่เหนียวแน่น จะหยุดยึดพื้นที่ก็เพื่อปรับกำลังใหม่ เพื่อเข้าทำการรบต่อไป

ทหารม้าไทยเรานำหลักนิยม การจัด วิธีรบ ของหน่วยยานเกราะ กองทัพบก สหรัฐอเมริกา มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางการยุทธของประเทศ ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา หลักนิยม การจัด และวิธีรบ เหล่าทหารม้าโดยทั่วไปของทุกชาติ จะไม่แตกต่างกันเท่าใดนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กาลเวลาที่ผ่านมามีได้เปลี่ยนแปลงหลักนิยม พื้นฐานของทหารม้าเท่าใด แต่ได้มีการพัฒนาให้ก้าวหน้าไปตามเทคนิคของอาวุธสมัยใหม่เพื่อให้มีประสิทธิภาพเหนือฝ่ายตรงข้าม ด้วยคุณลักษณะของความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ในทุกสภาพภูมิประเทศ อำนาจการยิงที่รุนแรง อำนาจแรงกระแทกหรือกำลังชน รวมกำลังเข้าประชิดข้าศึกได้อย่างรวดเร็วและรุนแรง ก่อให้เกิดอำนาจการทำลายและข่มขวัญสูง ทำให้ทหารม้ามีหลักนิยมและวิธีรบเป็นของตนเอง รวมทั้งบทเรียนจากการรบที่ผ่านมาของกองทัพบกไทย และต่างประเทศ ทำให้เราสามารถนำมาพัฒนาเป็นหลักนิยมและวิธีรบของเหล่าทหารม้ากองทัพบกไทย เพื่อเป็นหลักพื้นฐานอันเป็นแนวทางยึดถือในการปฏิบัติของหน่วยทหารม้าทุกระดับต่อไป

ทหารม้า เป็นแนวความคิดในการใช้คุณลักษณะของความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ อำนาจการยิง และอำนาจการทำลายข่มขวัญ เข้าทำการรบด้วยยานเกราะที่มีอำนาจสูงสุด ทำให้กำลังรบของข้าศึกพ่ายแพ้ไป หน่วยทหารม้าจะประกอบด้วย หน่วยรถถัง หน่วยทหารม้าบรรทุกยานเกราะ หน่วยทหารม้าลาดตระเวน

ทหารม้าเป็นหน่วยกำลังรบหลักของกองทัพบก ภารกิจของทหารม้าโดยทั่วไปคงเป็น เช่นเดียวกับการกิจของหน่วยรบอื่นๆ คือ ทำลายและจับข้าศึกเป็นเชลย ยึดรักษาหรือขัดขวาง การใช้ภูมิประเทศ ป้องกันกำลังส่วนใหญ่ และหาข่าวสาร

ทหารม้า เป็นหน่วยกำลังรบในลักษณะผสมกำลัง เพื่อให้มีระดับความสามารถสูง ในเรื่องความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ อำนาจการยิงที่รุนแรง การติดต่อสื่อสารที่อ่อนตัวรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ด้วยหน่วยยานรบทั้งทางพื้นดินและทางอากาศ ทหารม้าสามารถทำการรบ ได้ทุกชั้นตอนของสงคราม ทุกแบบของการรบในสภาพลมฟ้าอากาศที่เลวร้าย และทุกภูมิประเทศ โดยการจัดกำลังผสมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แม้ในสงครามที่มีการใช้อาวุธนิวเคลียร์ ทหารม้าก็เป็นหน่วยที่เหมาะสมที่จะใช้ในการรบ เนื่องจากมีเกราะป้องกันความร้อนและแรงกดดัน อย่างรุนแรง รวมทั้งรังสีจากการระเบิดของอาวุธนิวเคลียร์ สามารถป้องกันพลประจำรถ ให้ปลอดภัยได้ในระดับหนึ่งทำให้ทหารม้าสามารถดำเนินกลยุทธ์ และต่อสู้ได้ในขณะที่หน่วยทหาร เหล่าอื่นๆ ต้องซุกหลุมกำบังตัว หรือต้องหลีกเลี่ยงจากพื้นที่รังสีตกค้าง

จากบทบาทของทหารม้าซึ่งมีทั้งจะทำกรรบเป็นปีกแผ่นดิน ปฏิบัติการอิสระ และการ ปฏิบัติแบบสนับสนุนทหารราบ โดยใกล้ชิด ทำให้มีการแบ่งทหารม้าออกเป็น ทหารม้าในกองพล และทหารม้านอกกองพล ซึ่งกองพลในที่นี้หมายถึง กองพลทหารม้า ซึ่งปัจจุบันเป็นกองพลทหารม้า มาตรฐาน ที่มีการจัดภายในกองพลเหมือนกัน มีมาตรฐานการฝึกหลักนิยมในการใช้เหมือนกัน อาจจะแตกต่างกัน คือ อาวุธที่ถูกจัดหามาบรรจุมอบ โดยทหารม้ามาตรฐานจะแบ่งออกเป็น ทหารม้า ลาดตระเวน, ทหารม้ารถถัง และทหารม้าบรทุกยานเกราะ แต่ละกองพลทหารม้ามาตรฐาน จะประกอบด้วย 1 กองพันทหารม้าลาดตระเวน 3 กองพันรถถัง และ 6 กองพันทหารม้าบรทุกยานเกราะ โดยที่หน่วยทหารม้าลาดตระเวนเหมาะที่จะปฏิบัติการกิจในการ ลาดตระเวน, ระวังป้องกัน และ ออมนำกำลัง ส่วนทหารม้ารถถัง และทหารม้าบรทุกยานเกราะ เหมาะที่จะมีภารกิจดำเนิน กลยุทธ์หลัก คุณลักษณะของยานรบหลักเหล่าทหารม้า พอสังเขป คือ

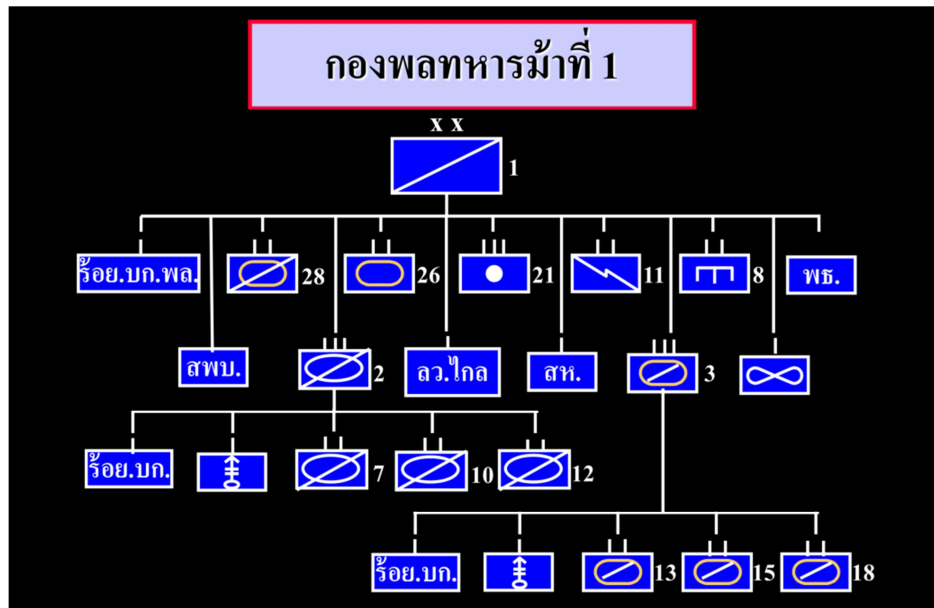
1. รถถัง อำนาจการยิง เกราะป้องกันตัว ความคล่องแคล่ว
2. รถเกราะ ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ อำนาจการยิงจำกัด เกราะป้องกันตัวน้อย
3. รถสายพานลำเลียงพล มีความจุในการบรรจุทุก, การป้องกันตนเอง ความคล่องแคล่ว ในการเคลื่อนที่ และอำนาจการยิงน้อย

โดยที่กองพลทหารม้า เป็นกำลังรบผสมเหล่า ประกอบด้วย ส่วนบังคับบัญชา ส่วนกำลังรบ ส่วนสนับสนุนการรบและส่วนสนับสนุนการช่วยรบ โดยมีอัตราการจัด และมี ยุทธโศปกรณ์ที่สมบูรณ์ในตัวเอง ทั้งทางยุทธการ และธุรการ สำหรับปฏิบัติการรบเคลื่อนที่ทาง

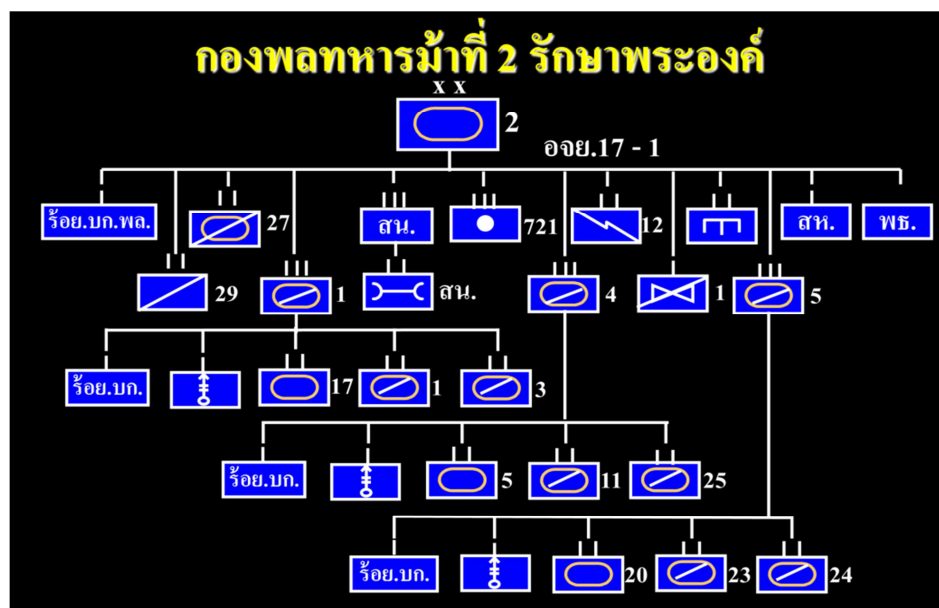
ภาคพื้นดิน กองพลมีโครงสร้างการจัดที่ค่อนข้างตายตัว ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น ฐานกองพล และ หน่วยดำเนินกลยุทธ์

1. ฐานกองพล จะรวมถึง ส่วนบังคับบัญชา ส่วนลาดตระเวน ส่วนสนับสนุนการรบ และส่วนสนับสนุนการช่วยรบ

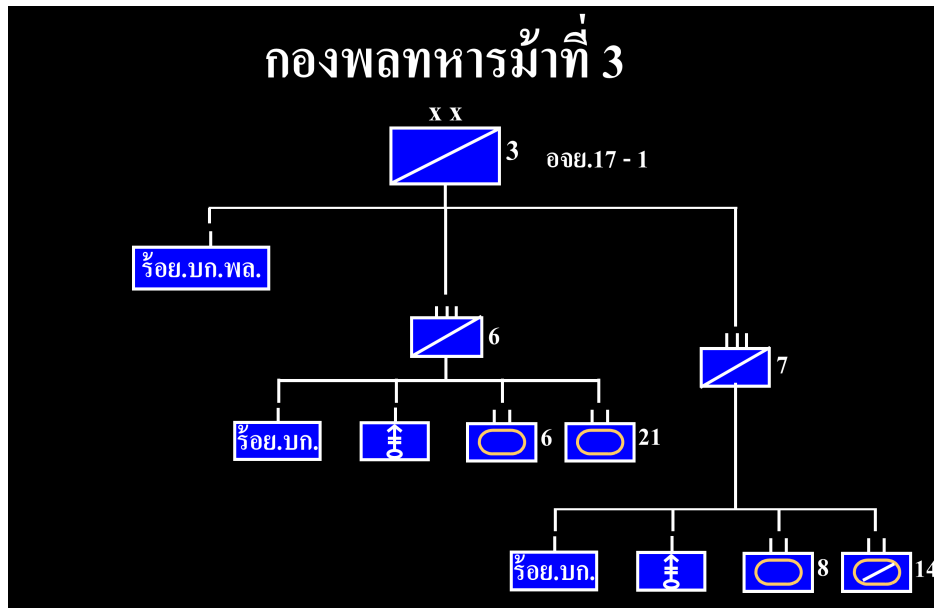
แผนภาพที่ 4-1 การจัดกองพลทหารม้าที่ 1

แผนภาพที่ 4-2 การจัดกองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์

แผนภาพที่ 4-3 การจัดกองพลทหารม้าที่ 3

2. หน่วยดำเนินกลยุทธ์ กองพลจะได้รับการบรรจุมอบหน่วยดำเนินกลยุทธ์ในจำนวนที่คงตัว คือ 3 กรมทหารม้า และในกรมทหารม้าจะมีการจัดเหมือนกันทุกกรม เป็นการรวมคุณลักษณะ จิตความสามารถของทหารม้ารถถัง และทหารม้าบรรทุกยานเกราะเข้าด้วยกัน และมีอำนาจการยิงจากอาวุธยิงสนับสนุนในอัตรา กรมทหารม้าจะมีความสมบูรณ์ในตัวเองทั้งด้านยุทธการ และธุรการ กรมทหารม้าของกองพลทุกกรมจะประกอบด้วย กองบังคับการกรม และกองร้อยกองบังคับการ กองร้อยเครื่องยิงลูกระเบิด กองพันทหารม้ารถถัง จำนวน 1 กองพัน และกองพันทหารม้าบรรทุกยานเกราะ จำนวน 2 กองพัน

แผนภาพที่ 4-4 การจัดกรมทหารม้า

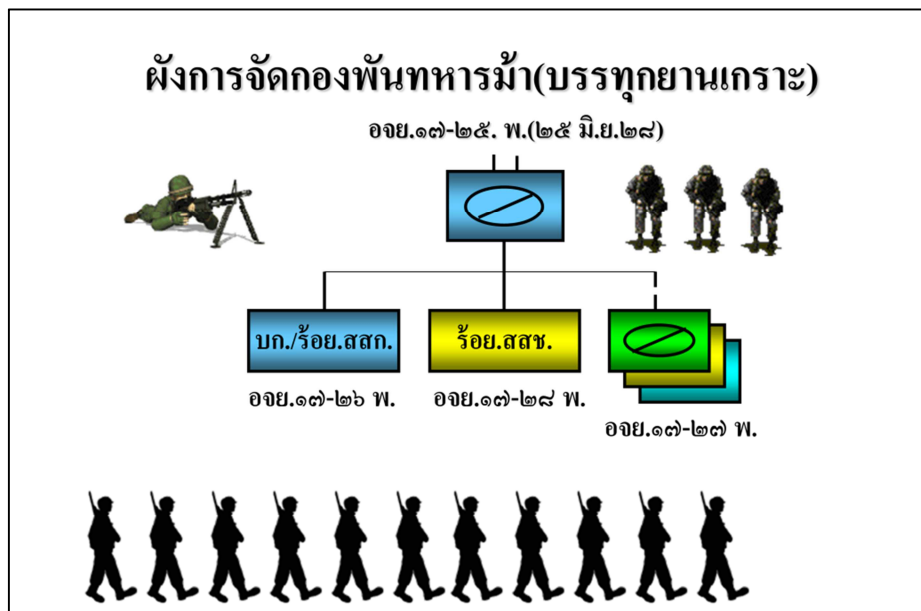

การจัดหน่วยทหารม้าระดับกองพล ซึ่งมีอยู่ 3 กองพลนั้น โครงสร้างการจัดแตกต่างกัน กองพลทหารม้าที่ 1 ลักษณะการจัดเช่นเดียวกับกองพลทหารราบมาตรฐาน ส่วนกองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์ มีโครงสร้างการจัดค่อนข้างจะสมบูรณ์ สามารถปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามหลักนิยมของเหล่าได้ แต่หน่วยรองหลัก คือ กรม ก็มีการจัดหน่วยแตกต่างกันอีก จึงเป็นเรื่องยากในการจัดการฝึก การศึกษา และการใช้ปฏิบัติการกิจ เพื่อจัดความยุ่งยากดังกล่าว เหล่าทหารม้าจึงได้เสนอแนวความคิดในการจัดหน่วยทหารม้าใหม่ คือ ระดับกองพลมีการจัดเหมือนกัน หน่วยรองหลักของกองพล คือ กรม ก็จัดเหมือนกัน และภายในกรม จะมีการจัดเหมือนกัน ซึ่งจะเป็มาตรฐานง่ายในการจัด การฝึก การศึกษา และการจัดหายุทโธปกรณ์ที่จะบรรจุให้ในโอกาสต่อไป เรียกว่า หน่วยทหารม้ามาตรฐาน

กองพันทหารม้าบรรทุยกยานเกราะ มีการจัดที่สามารถปฏิบัติภารกิจที่กำหนดให้ได้อย่างดี เพราะมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ดังนี้

1. กองบังคับการกองพัน และกองร้อยสนับสนุนการรบ
2. กองร้อยสนับสนุนทางการช่วยรบ
3. 3 กองร้อยทหารม้าบรรทุยกยานเกราะ

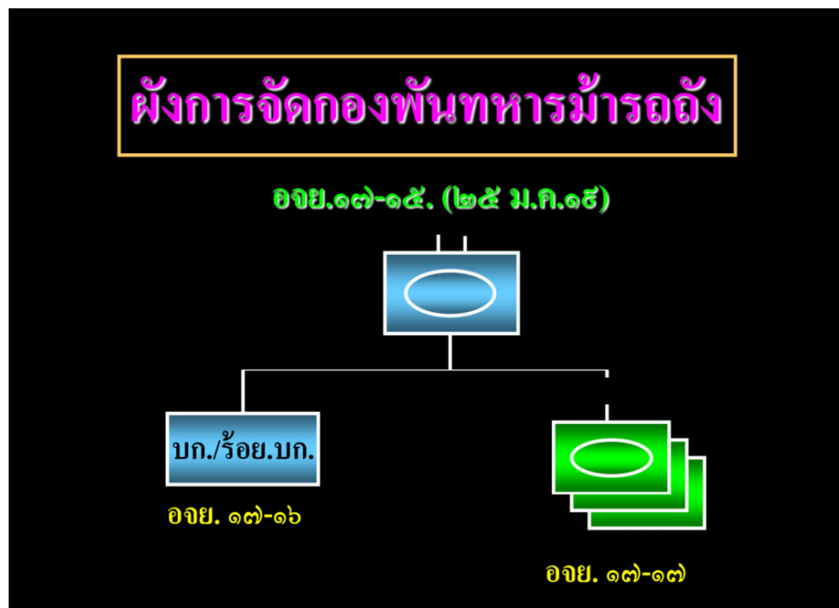
แผนภาพที่ 4-5 การจัดกองพันทหารม้าบรรทุยกยานเกราะ

กองพันรถถัง ประกอบด้วยหน่วยในอัตรา ดังนี้

1. กองบังคับการ และกองร้อยกองบังคับการ
2. มี 3 กองร้อยรถถัง

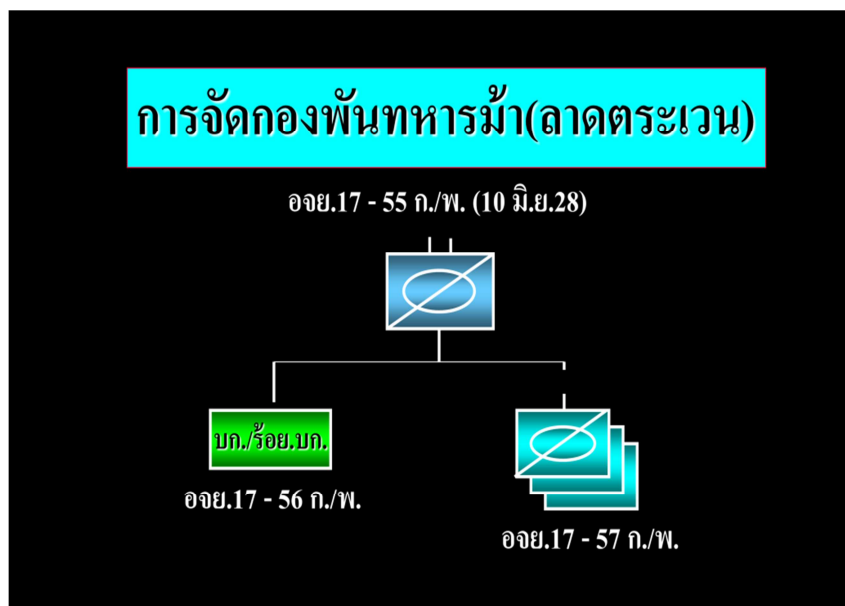
แผนภาพที่ 4-6 การจัดกองพันรถถัง

กองพันทหารม้าลาดตระเวน ประกอบด้วยหน่วยในอัตรา ดังนี้

1. กองบังคับการ และกองร้อยกองบังคับการ
2. 3 กองร้อยทหารม้าลาดตระเวน

แผนภาพที่ 4-7 การจัดกองพันทหารม้าลาดตระเวน

ที่ตั้งและยุทธโศปกรณ์หน่วยทหารม้า

1. พื้นที่ภาคกลาง

แผนภาพที่ 4-8 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1

กรุงเทพ ๑

กองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์

- **ม.1 รอ.**
- **ม.พัน.1 รอ.**
- **ม.พัน.3 รอ.**
- **ม.พัน.29 รอ.**

แผนภาพที่ 4-9 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 2

กรุงเทพ ๑

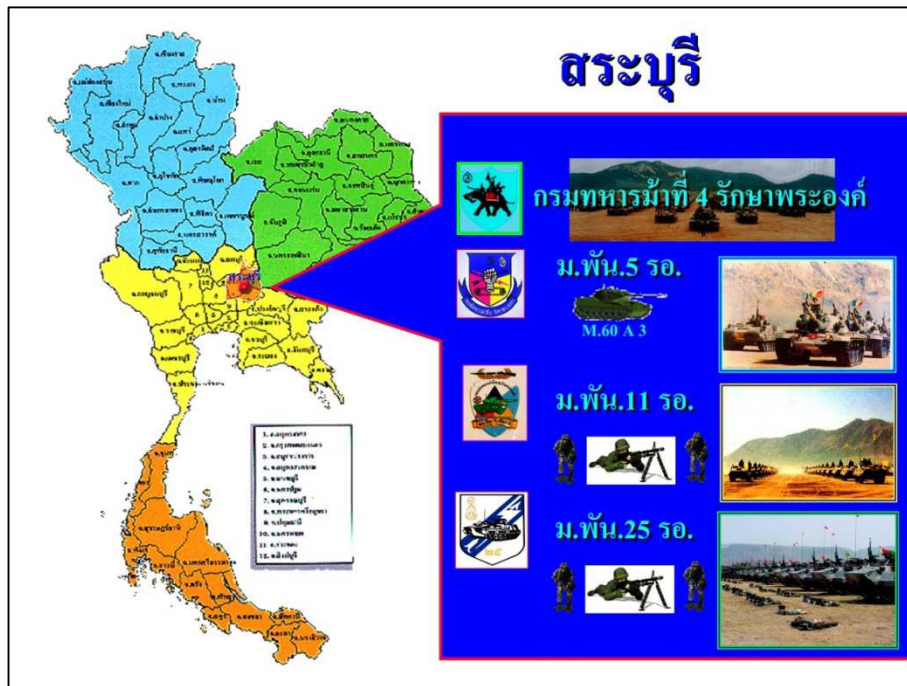
พล.1 รอ.

- **ม.พัน.4 รอ.**
M.41 A3
- **ร้อย.ม.(ตว.) 1**
M.113 A3

แผนภาพที่ 4-10 ที่ต้องการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.สระบุรี 1

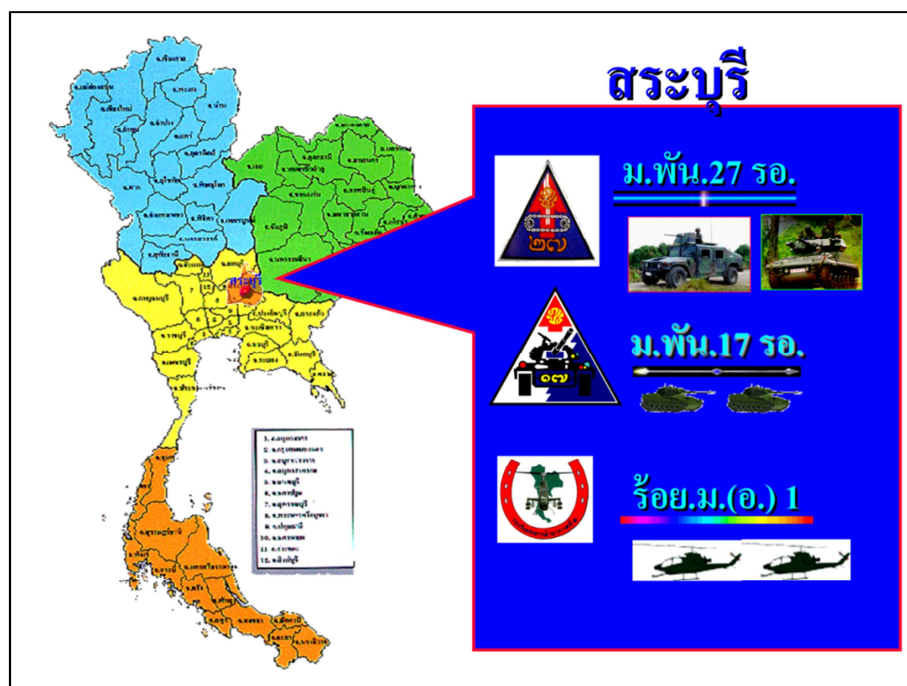
แผนภาพที่ 4-11 ที่ต้องการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.สระบุรี 2

แผนภาพที่ 4-12 ที่ต้องการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.สระบุรี 3

แผนภาพที่ 4-13 ที่ต้องการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.สระบุรี 4

แผนภาพที่ 4-14 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.กาญจนบุรี

2. พื้นที่ภาคเหนือ

แผนภาพที่ 4-15 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.เพชรบูรณ์

แผนภาพที่ 4-16 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.อุตรดิตถ์

แผนภาพที่ 4-17 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.น่าน

แผนภาพที่ 4-18 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.แพร่

แผนภาพที่ 4-19 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.พิษณุโลก

3. พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แผนภาพที่ 4-20 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.นครราชสีมา

แผนภาพที่ 4-21 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.ร้อยเอ็ด

แผนภาพที่ 4-22 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.ขอนแก่น

4. พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แผนภาพที่ 4-23 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.ปราจีนบุรี

5. พื้นที่ภาคใต้

แผนภาพที่ 4-24 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช

แผนภาพที่ 4-25 ที่ตั้งการวางกำลังของหน่วยทหารม้าในพื้นที่ จ.ปัตตานี

การใช้หน่วยทหารม้าของกองทัพต่างประเทศในการบรรเทาสาธารณภัย

ประเทศเยอรมัน

แผนภาพที่ 4-26 อุทกภัยในเยอรมัน

ที่มา : http://www.prachachat.net/news_detail.php

เมื่อค่ำของวันอาทิตย์ที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2556 เกิดเหตุน้ำท่วมใหญ่กระทันหันในใจกลางยุโรป โดยเฉพาะในภาคใต้ของเยอรมัน ออสเตรีย และสาธารณรัฐเชค รวมทั้งสวิสเซอร์แลนด์ ระดับน้ำในแม่น้ำเอ่อท่วมเพิ่มระดับขึ้นเรื่อยๆจนอยู่ในระดับที่เป็นอันตราย มีกระแสน้ำไหลเชี่ยวแรง รัฐบาลของแต่ละประเทศต้องอพยพประชาชนหนีน้ำกันอย่างรีบด่วน

รัฐบาลของทั้ง 4 ประเทศได้ประกาศภาวะฉุกเฉินในระดับสูงสุด ภายหลังระดับน้ำเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนหน่วยบรรเทาสาธารณภัยไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ จนอยู่ในระดับที่อันตราย และใช้กองกำลังทหารแปรสภาพเป็นหน่วยกู้ภัย เข้ากู้สถานการณ์และช่วยเหลือประชาชนอพยพออกนอกพื้นที่ ตลอดจนสนับสนุนให้กับหน่วยบรรเทาสาธารณภัยหลัก

ในส่วนของการจัดกำลังเข้าช่วยเหลือในการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพเยอรมันนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการฝึก : กองทัพเยอรมันไม่มีหลักสูตรการฝึกการบรรเทาสาธารณภัย

ด้านยุทธวิธี : กองทัพเยอรมันใช้ยุทธวิธีหลักของหน่วยที่สามารถปรับใช้กับภารกิจได้ อาทิ ใช้รถเกราะลาดตระเวนที่สามารถลอยน้ำและมีระบบติดตามสถานการณ์ผ่านดาวเทียมเป็นส่วนล่วงหน้าในการตรวจภูมิประเทศ เพื่อให้ผู้บังคับหน่วยประเมินสถานการณ์ในการจัดกำลังและยุทธวิธีเข้าช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเหมาะสม ใช้รถยนต์บรรทุกทาง

ทหารรับส่ง หรืออพยพประชาชน และสิ่งอุปกรณ์ในพื้นที่ที่มีน้ำท่วมสูง ไม่สามารถใช้รถยนต์ทั่วไปได้ ใช้เรือท้องแบนของทหารช่างในการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายในพื้นที่ที่เข้าถึงลำบาก ใช้เฮลิคอปเตอร์ในการลำเลียง Big Bag, กระสอบทราย หรือยุทโธปกรณ์เข้าพื้นที่ที่ประสบอุทกภัยที่ไม่สามารถเข้าถึงทางบกได้ เป็นต้น ทั้งนี้กองทัพเยอรมันไม่ได้มีการจัดหายุทโธปกรณ์พิเศษสำหรับการบรรเทาสาธารณภัยโดยเฉพาะ เนื่องจากยุทโธปกรณ์ของหน่วยมีความพอเพียงสำหรับใช้แก้ไขสถานการณ์ และยุทโธปกรณ์พิเศษดังกล่าว สามารถขอรับการสนับสนุนได้จากหน่วยงาน Technische Hilfswerk – THW ซึ่งรับผิดชอบงานบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง

ด้านการจัดหน่วยทหารเฉพาะสำหรับการบรรเทาสาธารณภัย : กองทัพเยอรมันไม่มีการจัดหน่วยดังกล่าวโดยเฉพาะ แต่จะกำหนดหน่วยที่มีที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้พื้นที่ประสบภัยเข้าสนับสนุนหน่วยงานหลัก โดยใช้ผู้บังคับเหตุการณ์เป็นระดับผู้บังคับการกรมผสม ซึ่งมีกำลังในบังคับบัญชาประมาณ 4 – 5 กองพัน ซึ่งขนาดกำลังที่ใช้ขึ้นกับว่า ผู้ว่าราชการรัฐจะขอรับการสนับสนุนกำลังขนาดใด

แผนภาพที่ 4-27 การใช้ยุทโธปกรณ์ทางทหารเข้าช่วยเหลือประชาชนของกองทัพเยอรมัน

ที่มา : <http://www.thairath.co.th/content>

แผนภาพที่ 4-28 การใช้ยานพาหนะทางทหารเข้าช่วยเหลือประชาชนของกองทัพเยอรมัน

ที่มา : <http://www.thairath.co.th/content>

แผนภาพที่ 4-29 การใช้ยานพาหนะทางทหารขนย้ายกระสอบทรายเพื่อสร้างแนวกันกั้นน้ำ

ที่มา : <http://www.mcot.net/site/content?id=51b6fa20150ba0025e000265>

แผนภาพที่ 4-30 แนวกันกั้นน้ำที่ถูกสร้างด้วย Big Bag และกระสอบทราย

ที่มา : <http://news.tlcthai.com/world/145218.html>

แผนภาพที่ 4-31 ทหารเยอรมันในระหว่างการช่วยสร้างแนวกันกั้นน้ำ

ที่มา : <http://news.tlcthai.com/world/554712.html>

แผนภาพที่ 4-32 ยุทโธปกรณ์พิเศษของ Technische Hilfswerk – THW

ที่มา : http://en.wikipedia.org/wiki/Technisches_Hilfswerk

ประเทศสหรัฐอเมริกา

พายุเฮอริเคนแคทรีนา ซึ่งมีกำลังลมแรงถึง 240 กม./ ชม. เคลื่อนตัวจากอ่าว เม็กซิโก เข้าถล่มพื้นที่ชายฝั่งรัฐหลุยส์เซียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2548 ทำให้เกิดฝนตกกระหน่ำอย่างรุนแรงในรัฐทางตอนใต้และพื้นที่ตามแนวชายฝั่ง เม็กซิโกของสหรัฐ โดยเฉพาะเมืองนิวยอร์ก รัฐหลุยเซียนา และเมืองไบลอคซี รัฐมิสซิสซิปปี พายุดังกล่าวกินเนื้อที่ความเสียหายประมาณ 233,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งกว้างเกือบเท่าเกาะอังกฤษทั้งเกาะ พายุดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิตและสูญหายกว่าสองพันราย และทางหน่วยบรรเทาสาธารณภัยได้ใช้แผนบรรเทาภัยพิบัติหลายแผนในการเข้าแก้ไขปัญหา ตลอดจนได้ส่งกำลังทหารเข้าสนับสนุนการแก้ไขสถานการณ์วิกฤติ

ในส่วนของการจัดกำลังเข้าช่วยเหลือในการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพสหรัฐฯ สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการฝึก : กองทัพสหรัฐฯ ไม่มีหลักสูตรการฝึกการบรรเทาสาธารณภัยสำหรับหน่วยปฏิบัติ แต่มีการฝึกซ้อมตามแผนการเตรียมความพร้อมแห่งชาติ (Crisis Management Exercise : C-MEX) ซึ่งเป็นการฝึกประสานงานในระดับผู้บริหาร เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤติ

ด้านยุทธโธปกรณ์ : กองทัพสหรัฐฯ ใช้ยุทธโธปกรณ์หลักของหน่วยที่สามารถปรับใช้กับการกิจได้ อาทิ ใช้รถยนต์บรรทุกทางทหาร หรือเรือ Hovercraft รับส่ง หรืออพยพประชาชน

และสิ่งอุปกรณ์ในพื้นที่ที่มีน้ำท่วมสูง ไม่สามารถใช้รถยนต์ทั่วไปได้ ใช้เรือท้องแบนของทหารช่าง ในการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายในพื้นที่ที่เข้าถึงลำบาก ใช้เฮลิคอปเตอร์ในการลำเลียง Big Bag, กระสอบทราย หรือยุทโธปกรณ์เข้าพื้นที่ที่ประสบอุทกภัยที่ไม่สามารถเข้าถึงทางบกได้ เป็นต้น ทั้งนี้ กองทัพสหรัฐไม่ได้มีการจัดหายุทโธปกรณ์พิเศษสำหรับการบรรเทาสาธารณภัยโดยเฉพาะ เนื่องจากยุทโธปกรณ์ของหน่วยมีความพอเพียงสำหรับใช้แก้ไขสถานการณ์

ด้านการจัดหน่วยทหารเฉพาะสำหรับการบรรเทาสาธารณภัย : กองทัพสหรัฐฯ ไม่มีการจัดหน่วยดังกล่าวโดยเฉพาะ แต่กำลังที่ใช้เป็นหลัก คือ กำลังกองหนุนที่เป็นกองกำลังป้องกันชาติ (National Guard) สำหรับกำลังหลักจะใช้ในการกิจการสนับสนุนศูนย์พักพิงในด้านการบริการทางการแพทย์ การขนย้ายสิ่งของอุปโภค บริโภค และในภารกิจฟื้นฟู

แผนภาพที่ 4-33 ความเสียหายที่เกิดจากพายุเฮอริเคนแคทริน่าในสหรัฐอเมริกา

ที่มา : <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.=9480000176084>

แผนภาพที่ 4-34 การส่งกำลังทหารเข้าช่วยเหลือประชาชนของกองทัพสหรัฐ

ที่มา : <http://atcloud.com/stories/23513>

แผนภาพที่ 4-35 การแจกจ่ายเครื่องบริโภคให้กับประชาชนในศูนย์พักพิงของกองทัพสหรัฐ

ที่มา : <http://www.madchima.org/forum/index.php?topic=7436.0>

แผนภาพที่ 4-36 การใช้ทุบทโพรกอร์มทางทหารขนย้ายเครื่องจักร และสิ่งของเข้าพื้นที่ยากลำบาก

ที่มา : <http://thaipublica.org/2011/12/disaster-compensation/>

แผนภาพที่ 4-37 การสนับสนุนทางการแพทย์จากกองกำลังป้องกันชาติ (National Guard)

ที่มา : <http://thaipublica.org/2011/10/more-frequent-severe-disasters/>

แผนภาพที่ 4-38 การสนับสนุนทางอุปกรณ์การแพทย์จากกองกำลังป้องกันชาติ (National Guard)

ที่มา : <http://cdn.theatlantic.com/static/infocus/jpq03111/j03>

ประเทศจีน

เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2557 เกิดแผ่นดินไหวรุนแรงในพื้นที่เขตการปกครองตนเองซินเจียง อุยกูร์ของจีน โดยศูนย์แผ่นดินไหวของจีนรายงานว่ามีความรุนแรง 7.3 ริกเตอร์ ขณะที่ศูนย์สำรวจทางธรณีวิทยาของสหรัฐฯ ยืนยันว่า วิชาขนาดความรุนแรงของแผ่นดินไหวในครั้งนี้ได้ 6.8 ริกเตอร์แรงสั่นสะเทือนส่งผลให้ข้าวของหล่นจากที่สูง สามารถรับรู้สึกลงได้ตามอาคารสูงต่าง ๆ ทั่วพื้นที่ ประชาชนจำนวนมากต่างหลบหนีกันออกจากอาคาร ไปอยู่กลางแจ้งเพื่อความปลอดภัย หลังเกิดแผ่นดินไหวครั้งแรกเพียง 5 นาที ก็เกิดอาฟเตอร์ช็อค หรือแรงสั่นสะเทือนตามมาอีกหลายระลอก วัดแรงสั่นสะเทือนได้ตั้งแต่ 4.2 ถึง 5.7 ริกเตอร์ ทางการจีนได้ส่งเจ้าหน้าที่กู้ภัยพร้อมอาหาร ลงพื้นที่เพื่อให้ตรวจสอบความเสียหายและให้ความช่วยเหลือประชาชนที่อาจตกสำรวจ

แผนภาพที่ 4-39 การช่วยอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เสี่ยง (กองทัพจีน)

ที่มา : <http://www.bangkokvoice.com/2014/08/04/news-1022>

แผนภาพที่ 4-40 การสนับสนุนการขนย้ายเครื่องอุปโภคบริโภคโดยยุทธโศปกรณ์ทางทหาร (กองทัพจีน)

ที่มา : <http://apdforum.com/th/article/rmiap/articles>

แผนภาพที่ 4-41 การสนับสนุนเครื่องบริโภค และการบริการทางการแพทย์ (กองทัพจีน)

ที่มา : <http://www.thairath.co.th/content/339971>

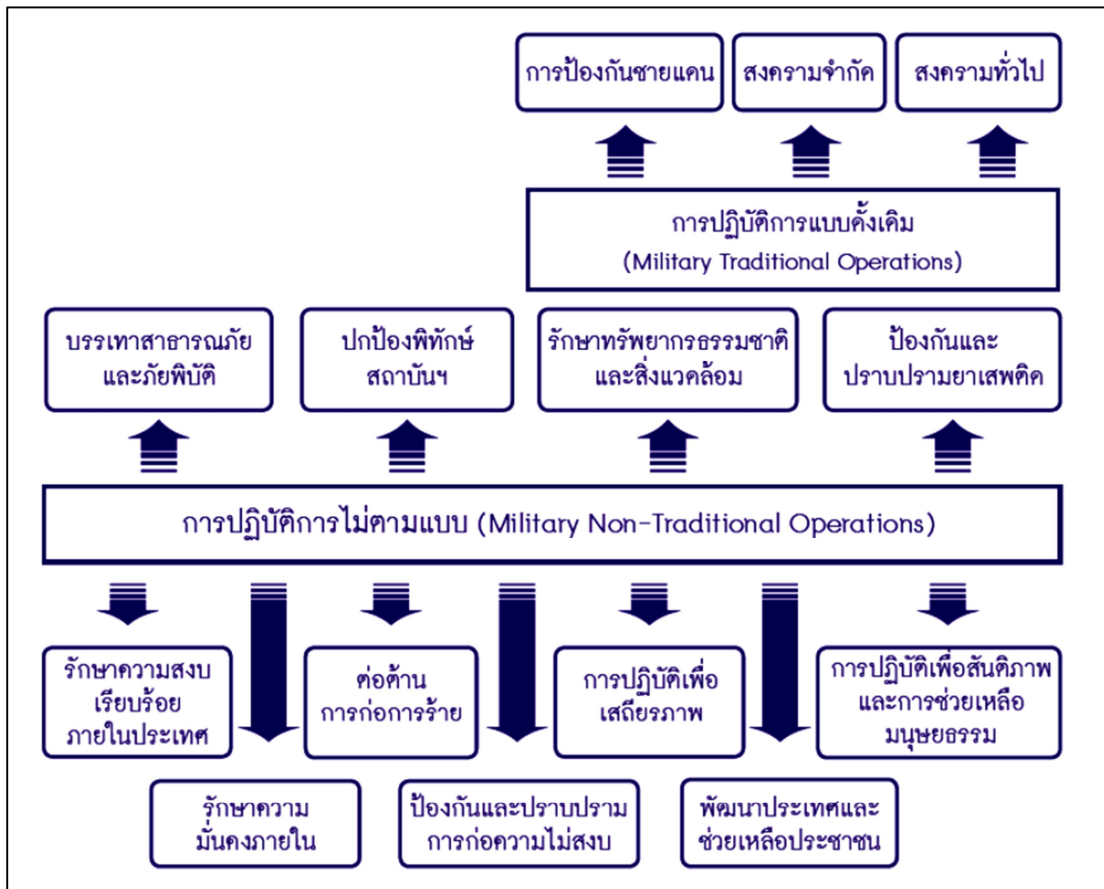
บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติการกิจด้านความมั่นคงในปัจจุบัน สามารถสรุปภารกิจการแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่หน่วยทหารม้าจะต้องเผชิญได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นภารกิจนอกเหนือการสงคราม (MOOTW) ซึ่งจะเป็ภารกิจที่มีความซับซ้อนในเรื่องของรายละเอียดในการปฏิบัติ ซึ่งหน่วยจะต้องมีความพร้อมมากขึ้น เพื่อให้มีขีดความสามารถที่ครอบคลุมย่านการปฏิบัติการทางทหารในภาพที่ 1 Traditional Operations หรือสงครามตามแบบเริ่มจากการปฏิบัติการป้องกันชายแดน สงครามจำกัด และสงครามทั่วไป ซึ่งเป็นสิ่งที่เราเตรียมไว้ตามแผนป้องกันประเทศ ส่วน Non-Traditional Operations หรือสงครามไม่ตามแบบนั้น ประกอบด้วยการก่อการร้าย การรักษาความมั่นคงภายในประเทศ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การช่วยเหลือประชาชน ภารกิจเหล่านี้หน่วยต้องสามารถปฏิบัติได้ นอกจากนั้นเนื่องจากทหารเป็นหน่วยที่มีความพร้อมในเรื่องของกำลังพล สามารถตอบสนองการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายได้ทันที รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้รับผิดชอบสนับสนุนหน่วยงานอื่นๆ ในเรื่องของการปกป้องและพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ การพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้งภัยหนาว ตลอดจนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งภารกิจเหล่านี้มีหน่วยงานภาครัฐรับผิดชอบหลักอยู่แล้ว แต่ในปัจจุบันนั้นไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจนว่าหน่วยงานใดรับผิดชอบภารกิจใด เนื่องจากปัญหาทุกปัญหามีความคาบเกี่ยวกัน และจะส่งผลเสียต่อหน่วยงานหลายหน่วยงาน หากหน่วยงานหลักไม่สามารถปฏิบัติการกิจในการแก้ไขปัญหาด้านนั้นๆ ได้สำเร็จ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องมีการสนับสนุนหลัก และหน่วยงานสนับสนุน ซึ่งจากการศึกษาแล้วหน่วยทหารเป็นหน่วยที่สามารถสนับสนุนหน่วยงานหลักของภาครัฐ ในการแก้ปัญหาต่างๆเหล่านี้ได้ดีที่สุด ดังเช่นในช่วงวิกฤติมหาอุทกภัยใหญ่ที่ผ่านมา ทหารถือเป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือประชาชน ให้ผ่านพ้นวิกฤติครั้งนี้ไปได้ดี จนได้รับการชมเชยและเป็นกองทัพของประชาชนที่แท้จริงเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามยาก และล่าสุดยังมีปัญหาน้ำท่วมในภาคใต้ ดินโคลนถล่ม กองทัพบกก็เป็นหน่วยงานหลักที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ระดมกำลังรีบเข้าไปดูแลช่วยเหลือประชาชน ในการบำบัดความทุกข์ของประชาชน

แผนภาพที่ 5-1 การปฏิบัติการทางทหาร

ในส่วนของการกิจการบรรเทาสาธารณภัยซึ่งมีหน่วยงานหลัก คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบอยู่แล้วนั้น ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าตัวอย่างการบรรเทาสาธารณภัยในประเทศเยอรมันในวิกฤติการอุทกภัยในห้วง มิ.ย.56 และวิกฤติการพายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยนที่ประเทศฟิลิปปินส์ในห้วง พ.ย.56 ในทั้งสองประเทศนั้นมีหน่วยงานหลักของฝ่ายพลเรือนรับผิดชอบเช่นกัน แต่หน่วยงานที่ได้รับการร้องขอให้เข้าช่วยเหลือเป็นหน่วยงานแรก คือ กองทัพอากาศจึงสามารถพอสรุปได้ว่าภารกิจดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักของทหารอีกภารกิจหนึ่ง และจะมีแนวโน้มในการเกิดมากกว่าภารกิจที่เกิดภัยคุกคามแบบดั้งเดิม

แผนภาพที่ 5-2 วิกฤตการอุทกภัยในประเทศเยอรมัน ห้วง มิ.ย.56

ที่มา : <http://news.voicetv.co.th/global/72091.html>

แผนภาพที่ 5-3 วิกฤตการพายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยนในประเทศฟิลิปปินส์ ห้วง พ.ย.56

ที่มา : <http://news.voicetv.co.th/global/87514.html>

ทั้งนี้ในปัจจุบันดูเหมือนว่าภารกิจที่ได้รับมอบเพิ่มเติมจากรัฐบาลจะกลายเป็นภารกิจหลักของการเตรียมความพร้อมหรือเตรียมกำลังของหน่วยทหาร เนื่องจากเป็นภารกิจที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อความเดือดร้อนของประชาชน และหากไม่ควบคุมความเสียหายโดยเร็ว หรือทันทั่วที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอย่างใหญ่หลวง แต่เนื่องจากหน่วยทหารมามีได้จัดตั้งมาเพื่อปฏิบัติการต่างๆเหล่านี้ จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลัง เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องเผชิญ โดยในส่วนของ การปรับปรุงโครงสร้างนั้น จะต้องมีการจัดหายุทโธปกรณ์ที่เหมาะสม และสามารถนำไปปรับใช้กับการกิจต่างๆได้หลากหลายแบบ อาทิ จัดหาเรือหรือจัดหารถยนต์บรรทุกทางทหารสามารถนำไปใช้ในการขนส่งกำลังพล หรือสิ่งอุปกรณ์ต่างๆสำหรับเข้าทำการรบได้ และในขณะเดียวกันก็สามารถนำมาปรับใช้ในการเป็นยานพาหนะรับ-ส่งประชาชนในกรณีเกิดอุทกภัย อคติภัยได้เช่นกัน เช่นเดียวกันในส่วนของระบบการเตรียมกำลังซึ่งปกติหน่วยทหารม้าจะฝึกกำลังพลให้พร้อมสำหรับภารกิจการรบด้วยยานรบ ได้แก่ รถถัง รถสายพานลำเลียงพล จะต้องมีการปรับให้กำลังพลมีขีดความสามารถในการใช้ยุทโธปกรณ์ การกู้ภัย อาทิ เรือ รถกระเช้า การใช้สายลิดดับเพลิง การควบคุมสถานการณ์ป้องกันการแตกตื่นในภาวะฉุกเฉิน เป็นต้น ทั้งนี้การที่จะบรรลุภารกิจได้จะต้องได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้นงานกิจการพลเรือนจึงมีความสำคัญมากที่จะต้องเตรียมการให้กำลังทหารสามารถปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภาคพลเรือน และประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยในเรื่องของความพอเพียง และการปฏิบัติการกิจในทุกสถานที่ให้ทันเวลา จึงได้ข้อสรุปว่า “กองพันทหารม้าทุกประเภทควรมีการปรับโครงสร้างให้มี 1 กองร้อย บรรเทาสาธารณภัยพร้อมยุทโธปกรณ์อยู่ในอัตราการจัดและยุทโธปกรณ์” ซึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทั้งยามปกติ และยามสงคราม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดอัตรากำลังพล (จำนวน 150 -250 นายต่อกองร้อย) และยุทโธปกรณ์ เนื่องจากหน่วยทหารม้าทั้ง 31 กองพันมีที่ตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ ดังนี้

พื้นที่กองทัพภาคที่ 1 มีกองพันทหารม้าจำนวน 16 กองพัน ซึ่งจะมีจำนวนกองร้อย บรรเทาสาธารณภัยจำนวน 16 กองร้อย และมีกำลังพลประมาณ 2,400 - 4,000 นาย

พื้นที่กองทัพภาคที่ 2 มีกองพันทหารม้าจำนวน 4 กองพัน ซึ่งจะมีจำนวนกองร้อย บรรเทาสาธารณภัยจำนวน 4 กองร้อย และมีกำลังพลประมาณ 600 - 1,000 นาย

พื้นที่กองทัพภาคที่ 3 มีกองพันทหารม้าจำนวน 9 กองพัน ซึ่งจะมีจำนวนกองร้อย บรรเทาสาธารณภัยจำนวน 9 กองร้อย และมีกำลังพลประมาณ 1,350 - 2,250 นาย

พื้นที่กองทัพภาคที่ 4 มีกองพันทหารม้าจำนวน 2 กองพัน ซึ่งจะมีจำนวนกองร้อย บรรเทาสาธารณภัยจำนวน 2 กองร้อย และมีกำลังพลประมาณ 300 - 500 นาย

และในการกำหนดแผนการบรรเทาสาธารณภัยของกระทรวงกลาโหมนั้น หน่วยระดับ กองพันทหารม้าจะมีพื้นที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยในส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่ 1 กองพันทหารม้า จะรับผิดชอบ 2 อำเภอ และในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1 กองพันทหารม้าจะรับผิดชอบ 2 เขตการปกครอง สำหรับการจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยในต่างประเทศที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลนั้น มิได้มีการ จัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะสำหรับภารกิจดังกล่าว เพียงแต่สนับสนุนกำลังพล และยุทโธปกรณ์จากหน่วยต่างๆ เมื่อหน่วยบรรเทาสาธารณภัยร้องขอความช่วยเหลือ

สำหรับการปัจจัยที่สนับสนุนในการเพิ่มเติมกองร้อยบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 1 กองร้อย ต่อ 1 กองพันทหารม้าทุกประเภทนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยเรื่องช่วงการบังคับบัญชา : ในหลักการของการบังคับบัญชาหน่วยเข้าปฏิบัติ ภารกิจทางทหารนั้นได้กำหนดไว้ว่า ผู้บังคับบัญชา 1 นายควรมีหน่วยในการบังคับบัญชา 3-5 หน่วย เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในกรณีดังกล่าว เมื่อจัด 1 กองร้อย บรรเทาสาธารณภัยให้กับกองพันแล้ว ผู้บังคับกองพันจะมีหน่วยปฏิบัติบังคับบัญชา จำนวน 4 หน่วย ได้แก่ 3 กองร้อย ปฏิบัติภารกิจภัยคุกคามแบบดั้งเดิม และ 1 กองร้อยรองรับภารกิจบรรเทา สาธารณภัย

ปัจจัยเรื่องความเพียงพอ : การกำหนดพื้นที่รับผิดชอบให้กับหน่วยระดับกองพัน ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ 1 กองพันทหารม้าจะรับผิดชอบ 2 อำเภอ และในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1 กองพันทหารม้าจะรับผิดชอบ 2 เขตการปกครอง เป็นการกำหนดเพื่อให้หน่วยกองพันสามารถ ศึกษาข้อมูลของพื้นที่ได้ตั้งแต่ภาวะปกติ และสามารถจัดกำลังเข้าปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม กับสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉิน ประกอบกับการจัดกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยที่อ่อนตัว ที่อัตรากำลังพล 150 - 250 นายต่อกองร้อย ทำให้สามารถจัดกำลังได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังสามารถ เพิ่มเติมกำลังจาก 3 กองร้อยที่เหลือให้กับกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยได้อีกด้วย หากมีการฝึก เตรียมการกำลังพลในหน่วย โดยให้กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยที่มีองค์ความรู้ในด้านนี้ โดยตรง ขยายผลให้กับกำลังพลหน่วยอื่น ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติตั้งแต่ยามปกติ

ปัจจัยเรื่องประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกปฏิบัติการ : เนื่องจากหน่วยระดับกองพัน เป็นหน่วยระดับเล็กที่สุดที่มีฝ่ายอำนวยความสะดวกในการวางแผน อำนวยความสะดวก ประสานงานในการ ปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติภารกิจมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บังคับกองพันสามารถส่งการต่อกองร้อย บรรเทาสาธารณภัยได้โดยตรง สายการบังคับบัญชาไม่ยาว

จากการวิจัยแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยทหารม้าให้สามารถปฏิบัติภารกิจที่ต้องเผชิญกับสาธารณภัยต่างๆจึงเห็นควรให้ศูนย์การทหารม้า ซึ่งเป็นเหล่าสายวิทยาการของทหารม้า ได้กำหนดหลักสูตรแนวทางการปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปตามรูปแบบที่ประเทศต้องเผชิญในอนาคต ดังนี้

1. ให้ ศูนย์การทหารม้า กำหนดหลักสูตร การเรียน, การสอน, อบรม, และจัดการฝึก การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

2. ให้ ศูนย์การทหารม้า กำหนดหน่วยต้นแบบเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของ กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย โดยมีทั้งการฝึกภายในหน่วยเอง ฝึกตามวงรอบ และการฝึกร่วมกับหน่วย หรือองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นนำไปปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ที่สมบูรณ์ ก่อนที่จะนำกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยไปบรรจุ ใน 1 กองพันทหารม้า(ทุกประเภท)

ทั้งนี้กองร้อยบรรเทาสาธารณภัยดังกล่าวจะต้องเข้ารับการฝึกตามวงรอบประจำปี ตั้งแต่การฝึกเป็นบุคคล การฝึกเป็นหน่วยเบื้องต้น หมู่ ตอน หมวดและการฝึกเป็นหน่วยกองร้อย เพื่อให้การเตรียมกำลังเป็นไปอย่างมีระบบ และกำลังพลมีความชำนาญพร้อมปฏิบัติการกิจจริง ในส่วนนี้ศูนย์การทหารม้าซึ่งเป็น โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการ จะต้องรวบรวมประสบการณ์จากการปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ทั้งที่มีหน่วยทหาร และไม่มีหน่วยทหารเข้าไปช่วยเหลือ มาจัดทำเป็นแผนบทเรียน ตลอดจนพัฒนาเป็นหลักนิยาม และระเบียบหลักสูตรการฝึกของกองร้อย บรรเทาสาธารณภัย เพื่อเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยดังกล่าว สำหรับการปฏิบัติการกิจที่ต้องเผชิญในอนาคตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. เห็นควรให้ กองทัพบกนำผลการวิจัยไปศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุง หรือการจัดโครงสร้างกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปแบบที่ดียิ่งขึ้น ตลอดจนผลการวิจัยนี้ไปหารือร่วมกับเหล่าทัพอื่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทำให้การปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เห็นควรให้ศูนย์การทหารม้า ในฐานะ โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการ ควรบรรจุวิชาการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับหลักสูตรตามแนวทางรับราชการที่มีการเรียนการสอนใน โรงเรียนทหารม้า และนำผลการวิจัยนี้ไปทดลองใช้กับหน่วยต้นแบบ ตลอดจนรวบรวมแผนบทเรียนจากหน่วยต่างๆที่เคยปฏิบัติ มาจัดทำเป็นระเบียบหลักสูตรการฝึก และหลักนิยาม เพื่อนำผล มาปรับปรุงแผนพัฒนาเหล่าทหารม้าต่อไป

บรรณานุกรม

กฎหมาย

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124, 24 สิงหาคม 2550, หน้า 2, 3, 21.

“พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125, 1 กุมภาพันธ์ 2551, หน้า 38.

“พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124, 7 กันยายน 2550

เอกสารไม่ตีพิมพ์

สภาความมั่นคงแห่งชาติ,สำนักงาน. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติพ.ศ.2555 – 2559”. 23 สิงหาคม 2554.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ,สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ.2556 – 2560”. พ.ศ.2556.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ,สำนักงาน. “นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ”, 20 ธันวาคม 2548.

กองทัพบก. “แผนพัฒนากองทัพบก พ.ศ. 2555 - 2559”. 30 กันยายน 2554.

กองทัพบก. “แผนแม่บทพัฒนาเหล่าทหารม้า พ.ศ. 2555 - 2559”. 1 ตุลาคม 2554.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรีทัตเทพ รอดจิตต์	
วัน เดือน ปีเกิด	28 พฤษภาคม 2501	
การศึกษา	ชั้นมัธยมศึกษา(ม.ศ.3) รร.สุราษฎร์ธานี รร.ตท.(รุ่นที่ 19) รร.จปร.(รุ่นที่ 30) ชั้นนายร้อย รร.ม.ศม. (มี.ย.28 - ก.ย.28) ชั้นนายพัน รร.ม.ศม. (ต.ค.31 - เม.ย.31) หลักสูตรประจำ รร.สธ.ทบ.สบส. ชุดที่ 69 (ต.ค.33 - ก.ย.34) หลักสูตรหลักประจำ วทบ.สบส. ชุดที่ 51 (ก.ค.48 - ก.ย.49)	
ประวัติการทำงาน	ผบ.มว.ร้อย.ลว.ม.พัน.1 รอ.	ตั้งแต่ 1 ก.พ.26
โดยย่อ	รอง ผบ.ร้อย.ลว.ม.พัน.1 รอ.	ตั้งแต่ 25 มี.ค.28
	ผบ.ร้อย.ม.ม.พัน.1 รอ.	ตั้งแต่ 3 ก.ค.30
	ผบ.ร้อย.สสท.ม.พัน.1 รอ.	ตั้งแต่ 2 ต.ค.31
	รรก.ผบ.ร้อย.ฝึก.ม.พัน.1 รอ.	ตั้งแต่ 26 ม.ค.32
	ผบ.ร้อย.สสท.ม.พัน.1 รอ.	ตั้งแต่ 6 ต.ค.32
	นายทหารยุทธการและการฝึก ม.พัน.1 รอ.	ตั้งแต่ 15 ก.พ.33
	ประจำ รร.สธ.ทบ.สบส.	ตั้งแต่ 3 ต.ค.33
	นายทหารยุทธการและการฝึก ม.1 รอ.	ตั้งแต่ 2 ต.ค.34
	รอง ผบ.ม.พัน.3 รอ.	ตั้งแต่ 23 มี.ค.36
	หน.ฝกร.พล.ม.2	ตั้งแต่ 8 พ.ย.40
	ผบ.ม.พัน.24 รอ.	ตั้งแต่ 23 มี.ย.41
	เสธ.ม.1 รอ.	ตั้งแต่ 22 ธ.ค.46
	รอง ผบ.ม.5 รอ.	ตั้งแต่ 4 ก.ค.48
	รอง ผบ.ม.1 รอ.	ตั้งแต่ 14 พ.ย.49
	ผบ.ม.4 รอ.	ตั้งแต่ 30 ต.ค.52
	ผบ.ม.1 รอ.	ตั้งแต่ 16 ต.ค.53
รอง ผบ.พล.ม.2 รอ.	ตั้งแต่ 3 ต.ค.55	
ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก	ตั้งแต่ 1 เม.ย.57	

การปฏิบัติราชการพิเศษ

ได้รับโปรดเกล้า ฯ เป็นราชองครักษ์เวร

ตั้งแต่ 19 พ.ย.36

ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันชายแดน

ตั้งแต่ 1 ต.ค.45 - 1 เม.ย.46

ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันชายแดน

ตั้งแต่ 1 เม.ย.47 - 7 ต.ค.47

ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันชายแดน

ตั้งแต่ 1 ต.ค.49 - 1 เม.ย.50

ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันชายแดน

ตั้งแต่ 15 พ.ย.52 - 6 ต.ค.53

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง การปรับโครงสร้างและแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าให้สอดคล้องกับปัญหาความมั่นคงในสถานการณ์ปัจจุบัน

ผู้วิจัย พล.ต.ทัตเทพ รอดจิตต์ หลักสูตร วปม. รุ่นที่ 7

ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศไทยนั้น เป็นลักษณะผสมผสานระหว่าง ปัญหาและภัยความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาและภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อน และมีความหลากหลายเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชน และประเทศโดยรวม ในช่วงที่ผ่านมา เป็นการดำเนินงานแก้ไขปัญหาและภัยความมั่นคงรูปแบบเก่าที่เป็นเรื่องของการทหาร ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงและโอกาสในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนเป็นหลัก เช่น การสู้รบตามแนวชายแดน และความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดน เป็นต้น ขณะที่ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่เป็นเรื่อง ความมั่นคงของมนุษย์ได้เกิดขึ้นทั้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนและขยายพื้นที่ครอบคลุมไปถึงจังหวัดชั้นใน ซึ่งก่อผลกระทบต่อ การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติและทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมี “การปรับโครงสร้างและแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าให้สอดคล้องกับปัญหาความมั่นคงในสถานการณ์ปัจจุบัน” จากการศึกษาที่พื้นที่การสู้รบเปลี่ยนจากการสู้รบตามแนวชายแดน มาสู่พื้นที่การสู้รบในเมือง หรือที่เราเรียกกันว่า “ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” ตลอดจน “ภารกิจทางทหารนอกเหนือการสงคราม” ที่หน่วยทหารจะต้องเข้าไปช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในเหตุการณ์ภัยธรรมชาติต่างๆ อาทิ อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าสถาบันทหารเป็นสถาบันหลักในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ และเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในด้านกำลังพลและยุทธโศปกรณ์

การปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยในกองทัพบก เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับภารกิจที่ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบจากรบบแบบดั้งเดิมไปเป็นอย่างมาก เนื่องจากการปฏิบัติดังกล่าวเป็นการปฏิบัติที่ใช้กำลังพล

และยุทธวิธีที่แตกต่างจากระบบแบบดั้งเดิม ซึ่งหน่วยรบหลักของกองทัพกจัดจากเหล่าทหารราบ และเหล่าทหารม้า สำหรับการปรับเปลี่ยนของเหล่าทหารราบนั้น กองทัพกได้ดำเนินการมาเป็นลำดับ แต่สำหรับในส่วนของเหล่าทหารม้าได้ดำเนินการแล้วมาเป็นบางส่วน แต่ยังไม่ครบองค์ประกอบ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาลงในรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหน่วยให้เหมาะสม และมีความพร้อมในการเข้าปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยจะต้องศึกษาในหลายประเด็น ดังนี้

1. ภารกิจที่ต้องปฏิบัติ โดยศึกษาจากยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ นโยบายการแก้ไขปัญหาความมั่นคงของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) นโยบายเตรียมพร้อมแห่งชาติ และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยสังเขปเฉพาะภารกิจการบรรเทาสาธารณภัย
2. การจัดหน่วยในด้านกำลังพล อาวุธ ยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร และยุทธวิธีพิเศษ
3. การฝึกเตรียมกำลังในรูปแบบต่างๆ อาทิ การป้องกันชายแดนภายใต้กรอบความร่วมมือของประชาคมความมั่นคงอาเซียน การปฏิบัติภายใต้ความขัดแย้งระดับต่ำ การปฏิบัติเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน การบรรเทาสาธารณภัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภารกิจการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในอนาคตที่กองทัพกจะต้องเผชิญ โดยเฉพาะการใช้กำลังหน่วยทหารม้าสำหรับภารกิจการบรรเทาสาธารณภัย
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าของกองทัพก ให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องเผชิญ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยทหารม้า ให้สามารถปฏิบัติภารกิจที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามของประเทศในอนาคตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลังของหน่วยทหารม้าในกองทัพก สำหรับภารกิจการใช้กำลังในการบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งผู้วิจัยได้มีประสบการณ์การทำงานในหน่วยทหารม้ามากกว่า 30 ปี และได้ปฏิบัติภารกิจในหลากหลายรูปแบบ อาทิ การป้องกันประเทศ การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชนในเหตุสาธารณภัยต่างๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยจะศึกษาและวิเคราะห์จากภารกิจที่ต้องปฏิบัติ โดยศึกษาจากยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ นโยบายการแก้ไขปัญหาความมั่นคงของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) นโยบายเตรียมพร้อมแห่งชาติ เอกสารการวิจัยที่มีอยู่เดิม บทวิเคราะห์เกี่ยวกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงในสถานการณ์ปัจจุบัน และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสบการณ์ของผู้วิจัย และเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหาของกองทัพสหรัฐอเมริกา กองทัพออสเตรเลีย กองทัพอินโดนีเซีย และกองทัพฟิลิปปินส์ นำมาดำเนินการกำหนดแนวคิดในการปรับปรุงโครงสร้างจัดหน่วยทหารม้า และรูปแบบการฝึกเตรียมกำลังให้พร้อมเผชิญกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติการกิจด้านความมั่นคงในปัจจุบัน สามารถสรุปภารกิจการแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่หน่วยทหารม้าจะต้องเผชิญได้ว่าส่วนใหญ่เป็นภารกิจนอกเหนือการสงคราม (MOOTW) ซึ่งจะเป็นภารกิจที่มีความซับซ้อนในเรื่องของรายละเอียดในการปฏิบัติ ซึ่งหน่วยจะต้องมีความพร้อมมากขึ้น เพื่อให้มีขีดความสามารถที่ครอบคลุมย่านการปฏิบัติการสงครามตามแบบ เริ่มจากการปฏิบัติการป้องกันชายแดน สงครามจำกัด และสงครามทั่วไป ซึ่งเป็นสิ่งที่เราเตรียมไว้ตามแผนป้องกันประเทศ ส่วน Non-Traditional Operations หรือสงครามไม่ตามแบบนั้น ประกอบด้วยการก่อการร้าย การรักษาความมั่นคงภายในประเทศ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การช่วยเหลือประชาชน ภารกิจเหล่านี้หน่วยต้องสามารถปฏิบัติได้ นอกจากนั้นเนื่องจากทหารเป็นหน่วยที่มีความพร้อมในเรื่องของกำลังพลสามารถตอบสนองการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายได้ทันทีที่ รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้รับผิดชอบสนับสนุนหน่วยงานอื่นๆ ในเรื่องของการปกป้องและพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ การพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ภัยหนาว ตลอดจนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งภารกิจเหล่านี้มีหน่วยงานภาครัฐรับผิดชอบหลักอยู่แล้ว แต่ในปัจจุบันนั้นไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจนว่า หน่วยงานใดรับผิดชอบภารกิจใด เนื่องจากปัญหาทุกปัญหาที่มีความคาบเกี่ยวกัน และจะส่งผลกระทบต่อหน่วยงานหลายหน่วยงาน หากหน่วยงานหลักไม่สามารถปฏิบัติการกิจในการแก้ไขปัญหาในด้านนั้นๆ ได้สำเร็จ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องมีการสนับสนุนหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานสนับสนุน ซึ่งจากการศึกษา

แล้วหน่วยทหารเป็นหน่วยที่สามารถสนับสนุนหน่วยงานหลักของภาครัฐ ในการแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ได้ดีที่สุด ดังเช่นในช่วงวิกฤติมหาอุทกภัยใหญ่ที่ผ่านมา ทหารถือเป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือประชาชน ให้ผ่านพ้นวิกฤติครั้งนี้ไปได้อย่างดี จนได้รับการชมเชยและเป็นกองทัพของประชาชนที่แท้จริงเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามยาก และล่าสุดยังมีปัญหาน้ำท่วมในภาคใต้ ดินโคลนถล่ม กองทัพบกก็เป็นหน่วยงานหลักที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ระดมกำลังรีบเข้าไปดูแลช่วยเหลือประชาชน ในการบำบัดความทุกข์ของประชาชน

ในส่วนของภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยซึ่งมีหน่วยงานหลัก คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบอยู่แล้วนั้น ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าตัวอย่างการบรรเทาสาธารณภัยในประเทศเยอรมันในวิกฤติการอุทกภัยในห้วง มี.ย.56 และวิกฤติการพายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยนที่ประเทศฟิลิปปินส์ในห้วง พ.ย.56 ในทั้งสองประเทศนั้นมีหน่วยงานหลักของฝ่ายพลเรือนรับผิดชอบเช่นกัน แต่หน่วยงานที่ได้รับการร้องขอให้เข้าช่วยเหลือเป็นหน่วยงานแรกคือ กองทัพ จึงสามารถพอสรุปได้ว่าภารกิจดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักของทหารอีกภารกิจหนึ่ง และจะมีแนวโน้มในการเกิดมากกว่าภารกิจที่เกิดภัยคุกคามแบบดั้งเดิม

ทั้งนี้ในปัจจุบันดูเหมือนว่าภารกิจที่ได้รับมอบเพิ่มเติมจากรัฐบาลจะกลายเป็นภารกิจหลักของการเตรียมความพร้อมหรือเตรียมกำลังของหน่วยทหาร เนื่องจากเป็นภารกิจที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเดือดร้อนของประชาชน และหากไม่ควบคุมความเสียหายโดยเร็ว หรือทันทั่วถึงจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอย่างใหญ่หลวง แต่เนื่องจากหน่วยทหารมีได้จัดตั้งมาเพื่อปฏิบัติการต่างๆเหล่านี้ จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้าง และแนวทางการเตรียมกำลัง เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องเผชิญ โดยในส่วนของ การปรับปรุงโครงสร้างนั้น จะต้องมีการจัดหายุทโธปกรณ์ที่เหมาะสม และสามารถนำไปปรับใช้กับภารกิจต่างๆได้หลากหลายแบบ อาทิ จัดหาเรือ หรือจัดหารถยนต์บรรทุกทางทหารสามารถนำไปใช้ในการขนส่งกำลังพล หรือสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับเข้าทำการรบได้ และในขณะเดียวกันก็สามารถนำมาปรับใช้ในการเป็นยานพาหนะรับ-ส่งประชาชนในกรณีเกิดอุทกภัย อัคคีภัยได้เช่นกัน เช่นเดียวกันในส่วนของระบบการเตรียมกำลัง ซึ่งปกติ หน่วยทหารมักจะฝึกกำลังพลให้พร้อมสำหรับภารกิจการรบด้วยยานรบ ได้แก่ รถถัง รถสายพานลำเลียงพล จะต้องมีการปรับให้กำลังพลมีขีดความสามารถในการใช้ยุทโธปกรณ์การสู้รบ อาทิ เรือ รถกระเช้า การใช้สายฉีดดับเพลิง การควบคุมสถานการณ์ป้องกัน การแตกตื่นในภาวะฉุกเฉิน เป็นต้น ทั้งนี้การที่จะบรรลุภารกิจได้จะต้องได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้นงานกิจการพลเรือนจึงมีความสำคัญมากที่จะต้องเตรียมการให้กำลังทหารสามารถปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภาคพลเรือน และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยในเรื่องของความพอเพียง และการปฏิบัติการในทุกระดับพื้นที่ให้ทันเวลา จึงได้ข้อสรุปว่า “กองพันทหารม้าทุกประเภทควรมีการปรับโครงสร้างให้มี 1 กองร้อย บรรเทาสาธารณภัยพร้อมยุทธโศปกรณ์อยู่ในอัตราราชการและยุทธโศปกรณ์” ซึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทั้งยามปกติ และยามสงคราม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดอัตรากำลังพล (จำนวน 150 - 250 นายต่อกองร้อย) และยุทธโศปกรณ์ เนื่องจากหน่วยทหารม้าทั้ง 31 กองพันมีที่ตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ ดังนี้

พื้นที่กองทัพภาคที่ 1 มีกองพันทหารม้าจำนวน 16 กองพัน ซึ่งจะมีจำนวนกองร้อย บรรเทาสาธารณภัยจำนวน 16 กองร้อย และมีกำลังพลประมาณ 2,400 - 4,000 นาย

พื้นที่กองทัพภาคที่ 2 มีกองพันทหารม้าจำนวน 4 กองพัน ซึ่งจะมีจำนวนกองร้อย บรรเทาสาธารณภัยจำนวน 4 กองร้อย และมีกำลังพลประมาณ 600 - 1,000 นาย

พื้นที่กองทัพภาคที่ 3 มีกองพันทหารม้าจำนวน 9 กองพัน ซึ่งจะมีจำนวนกองร้อย บรรเทาสาธารณภัยจำนวน 9 กองร้อย และมีกำลังพลประมาณ 1,350 - 2,250 นาย

พื้นที่กองทัพภาคที่ 4 มีกองพันทหารม้าจำนวน 2 กองพัน ซึ่งจะมีจำนวนกองร้อย บรรเทาสาธารณภัยจำนวน 2 กองร้อย และมีกำลังพลประมาณ 300 - 500 นาย

และในการกำหนดแผนการบรรเทาสาธารณภัยของกระทรวงกลาโหมนั้น หน่วยระดับ กองพันทหารม้าจะมีพื้นที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยในส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่ 1 กองพันทหารม้า จะรับผิดชอบ 2 อำเภอ และในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1 กองพันทหารม้าจะรับผิดชอบ 2 เขตการปกครอง สำหรับการ จัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยในต่างประเทศที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลนั้น มิได้มีการจัด หน่วยบรรเทาสาธารณภัยโดยเฉพาะสำหรับภารกิจดังกล่าว เพียงแต่สนับสนุนกำลังพล และ ยุทธโศปกรณ์จากหน่วยต่างๆ เมื่อหน่วยบรรเทาสาธารณภัยร้องขอความช่วยเหลือ

สำหรับการปัจจัยที่สนับสนุนในการเพิ่มเติมกองร้อยบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 1 กองร้อย ต่อ 1 กองพันทหารม้าทุกประเภทนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยเรื่องช่วงการบังคับบัญชา : ในหลักการของการบังคับบัญชาหน่วยเข้าปฏิบัติการทางทหารนั้น ได้กำหนดไว้ว่า ผู้บังคับบัญชา 1 นายควรมีหน่วยในการบังคับบัญชา 3 – 5 หน่วย เพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในกรณีดังกล่าว เมื่อจัด 1 กองร้อย บรรเทาสาธารณภัยให้กับกองพันแล้ว ผู้บังคับกองพันจะมีหน่วยปฏิบัติบังคับบัญชา จำนวน 4 หน่วย ได้แก่ 3 กองร้อย ปฏิบัติภารกิจภัยคุกคามแบบดั้งเดิม และ 1 กองร้อยรองรับภารกิจบรรเทา สาธารณภัย

ปัจจัยเรื่องความเพียงพอ : การกำหนดพื้นที่รับผิดชอบให้กับหน่วยระดับกองพันตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ 1 กองพันทหารม้าจะรับผิดชอบ 2 อำเภอ และในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1 กองพันทหารม้าจะรับผิดชอบ 2 เขตการปกครอง เป็นการกำหนดเพื่อให้หน่วยกองพันสามารถศึกษาข้อมูล

ของพื้นที่ได้ตั้งแต่ภาวะปกติ และสามารถจัดกำลังเข้าปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉิน ประกอบกับการจัดกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยที่อ่อนตัว ที่อัตรากำลังพล 150 - 250 นายต่อกองร้อย ทำให้สามารถจัดกำลังได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังสามารถเพิ่มเติมกำลังจาก 3 กองร้อยที่เหลือให้กับกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยได้อีกด้วย หากมีการฝึกเตรียมการกำลังพลในหน่วย โดยให้กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยที่มีองค์ความรู้ในด้านนี้โดยตรง ขยายผลให้กับกำลังพลหน่วยอื่น ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติตั้งแต่ยามปกติ

ปัจจัยเรื่องประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกปฏิบัติการ :เนื่องจากหน่วยระดับกองพันเป็นหน่วยระดับเล็กที่สุดที่มีฝ่ายอำนวยความสะดวกช่วยเหลือในการวางแผน อำนาจการประสานงานในการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติการมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บังคับกองพันสามารถสั่งการต่อกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยได้โดยตรง สายการบังคับบัญชาไม่ยาว

จากการวิจัยแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยทหารม้าให้สามารถปฏิบัติการที่ต้องเผชิญกับสาธารณภัยต่างๆจึงเห็นควรให้ศูนย์การทหารม้า ซึ่งเป็นเหล่าสายวิทยาการของทหารม้า ได้กำหนดหลักสูตรแนวทางการปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปตามรูปแบบที่ประเทศต้องเผชิญในอนาคต ดังนี้

1. ให้ ศูนย์การทหารม้า กำหนดหลักสูตร การเรียน, การสอน, อบรม, และจัดการฝึก การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
2. ให้ ศูนย์การทหารม้า กำหนดหน่วยต้นแบบเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของกองร้อยบรรเทาสาธารณภัย โดยมีทั้งการฝึกภายในหน่วยเอง ฝึกตามวงรอบ และการฝึกร่วมกับหน่วย หรือองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นนำไปปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ที่สมบูรณ์ ก่อนที่จะนำกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยไปบรรจุใน 1 กองพันทหารม้า (ทุกประเภท)

ทั้งนี้กองร้อยบรรเทาสาธารณภัยดังกล่าวจะต้องเข้ารับการฝึกตามวงรอบประจำปี ตั้งแต่การฝึกเป็นบุคคล การฝึกเป็นหน่วยเบื้องต้น หมู่ ตอน หมวดและการฝึกเป็นหน่วยกองร้อย เพื่อให้การเตรียมกำลังเป็นไปอย่างมีระบบ และกำลังพลมีความชำนาญพร้อมปฏิบัติการจริง ในส่วนนี้ศูนย์การทหารม้าซึ่งเป็นโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการ จะต้องรวบรวมประสบการณ์จากการปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ทั้งที่มีหน่วยทหาร และไม่มีหน่วยทหารเข้าไปช่วยเหลือ มาจัดทำเป็นแผนบทเรียน ตลอดจนพัฒนาเป็นหลักสูตร และระเบียบหลักสูตรการฝึกของกองร้อยบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยดังกล่าว สำหรับการปฏิบัติการที่ต้องเผชิญในอนาคตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. เห็นควรให้ กองทัพบกนำผลการวิจัยไปศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุง หรือการจัดโครงสร้างกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปแบบที่ดียิ่งขึ้น ตลอดจนนำผลการวิจัยนี้ ไปหารือร่วมกับเหล่าทัพอื่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทำให้การปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เห็นควรให้ศูนย์การทหารม้า ในฐานะโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการ ควรบรรจุวิชาการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับหลักสูตรตามแนวทางรับราชการที่มีการเรียนการสอน ในโรงเรียนทหารม้า และนำผลการวิจัยนี้ไปทดลองใช้กับหน่วยต้นแบบ ตลอดจนรวบรวม แผนบทเรียนจากหน่วยต่างๆที่เคยปฏิบัติ มาจัดทำเป็นระเบียบหลักสูตรการฝึก และหลักนิยาม เพื่อนำผลมาปรับปรุงแผนพัฒนาเหล่าทหารม้าต่อไป